

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Ununei Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Membru în Consiliul Legislativ
I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat
AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris			

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membru corespondenț-pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membru corespondent pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL	
Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte.

Redacția și Administrația
București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— *Internaționalismul operei de unificare legislativă. Reflecțiuni în jurul anteproiectului Codului Comercial*, de avocatul E. Cristoforeanu.
— *Cine trebuie să judece? Replică pozitivistă unei campanii metafizice* (urmare și finit), de Nicolae Negru, Jude-consilier.

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Casație s. II: *Banca de Scout a României cu Soc. în lichidare Watson et Youel* (Lucru judecat în materie de suspendare de executare pentru cauză de recurs. Jurisdicție grațioasă. Conservare de drepturi. Art. 71 l. Curții de Casație și 104 pr. civ.).

— Curtea de Casație s. III și Trib. Not. Ilfov: *Soc. Asigurarea Românească cu Anton Destines* (Părțile pot stabili prin contractul de asigurare cuantumul despăgubirilor și o atare dispozițiune nu contravine ordinii publice și nici art. 460 al. 2 cod. com.).

— Curtea de Apel București s. III: *Dr. S. Grosu cu Simon Rotman* (Urmărirea unui imobil la mai multe tribunale. Incident de amânarea vânzării pentru trimiterea dosarului la Trib. situațiunei imobilului, ales și prin convențiune. Respingere. Apel, Admisibilitate).

— *Codul transporturilor adnotat de Pêtre Alex. Măinescu*, Recenzie, de Prof. G. Alexianu.

S'a pus sub presă și va apare în Editura „Curierului Judiciar” la 20 Februarie 1931. **LEGEA TIMBRULUI și a impozitului pe acte și fapte juridice din 1 Mai 1927**, cu toate modificările la zi. Adnotată cu Deciziile Comisiunii Centrale, Jurisprudență română și streină, precum și comentarii de doctrină, de A. B. PLOPUL, avocat.

A apărut: **TRATAT DE DREPT ADMINISTRATIV ROMAN**, de Victor Onișor. Profesor la facultatea de drept a universității din Cluj ediția II-a complet refăcută și pusă la curent cuprinzând 944 pag. Prețul 1.200 lei. De vânzare la „Curierul Judiciar”.

INTERNAȚIONALISMUL

OPEREI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ

Reflecțiuni în jurul anteproiectului codului comercial

Titlul de mai sus ne-a fost sugerat de primele impresiuni pe care le-am cules din citirea și examinarea sumară a anteproiectului de cod comercial, prin raport cu metoda întrebuintată de făuritorii operei în adunarea materialului și coordonarea lui.

Consiliul legislativ, sub auspiciile căruia a apărut anteproiectul, a căzut incontestabil într-o eroare fundamentală când dintre toate metodele de lucru pe care le avea la dispoziție, a ales-o pe aceea care prin caracterul ei revoluționar, în disprețul evoluțiunii firești a așezămintelor juridice, înlătură tot ceea ce s'a făcut până azi la noi, pentru a statornici structura organică a instituțiilor de drept comercial și ordinea juridică respectivă, pe alte baze decât acelea existente.

Desavantajile unui asemenea sistem de a întocmi o lege normativă cum este codul comercial, sunt atât de mari, încât avem ferma convingere că înaltul for conștient de rolul pe care-l are în elaborarea legilor și de răspunderea morală pe care o asumă față de generațiile viitoare, se va reculege din eroarea în care a căzut sub impulsul demn de toată lauda de a oferi țării cel mai avansat, cel mai modern și cel mai perfect cod comercial din câte există.

Oricât de frumos ar fi idealul acesta, oricât de tinere și deci nestăpănit ar fi avântul spre sferele abstracte ale internaționalismului în materie de legiferare, al acelorora chemați să înfăptuiască marea reformă de unificare legislativă, ori câtă erudiție și experiență ar poseda aceștia, un lucru nu trebuie să se piardă din vedere și anume că suntem departe, foarte departe de epoca fericită pentru spiritele înclinate spre internaționalizarea a tot ceea ce azi este încă național, când dreptul comercial internațional va deveni o realitate, și deci orice încercare de a devansa procesul evolutiv

al internaționalizării dreptului comercial, va fi o încercare menită să rămână în domeniul utopiilor, fără aplicațiune practică.

Pentru moment în opera noastră de legiferare trebuie să avem în vedere stările și împrejurările dela noi, conștiința juridică formată la baza instituțiilor noastre de drept, să îndreptăm relele, să împlinim lipsurile, îndrumând evoluțiunea normală a vieții noastre dezvoltată în cadrul postulatelor conștiinței noastre juridice, pe calea cea bună și sănătoasă.

Cu alte cuvinte, codul comercial trebuie să fie înainte de toate românesc, adică național.

Citind anteproiectul și identificându-i izvoarele, avem impresiunea că el este opera unui institut de studii de drept comparat, al cărui scop a fost alcătuirea unui cod-model, inspirat din toate legislațiile comerciale străine, mai puțin din a noastră.

Intr'adevăr anteproiectul codului comercial prin cuprinsul lui ar putea fi revendicat de orice comisiune juridică, lucrând sub controlul Ligii Națiunilor, atât de puțin național este acest anteproiect deși în prefață se susține contrariul.

Predați textul anteproiectului, celor mai de seamă comercialiști străini pentru a-i stabili naționalitatea lui și fiți siguri că-l vor caracteriza drept un produs de origină, italiană, franceză, ungară, poloneză sau germană, etc., numai română nu, sau vor spune că este un mixtum compositum, un cod comercial-esperanto, ceea ce de sigur va constitui cea mai justă caracterizare.

Cum s'a lucrat și cum ar fi trebuit să se lucreze proiectul codului comercial?

Dintr'un început reforma codului comercial a fost incredințată unei comisiuni numeroase compuse din persoane de o autoritate necontestată în materie; această comisiune s'a tot redus până la numărul de 6; în această formație s'au încheiat lucrările de pregătire ale codului comercial; printre cei șase, distinsul confrate și specialist în materie, d-l Iosef Cohen, a lucrat fără întrerupere la această operă, pe care o și subscris în calitatea sa de consilier consultant al C. L.

Sistemul adoptat de comisiunea aleasă din sânul Consiliului legislativ, în repartizarea atribuțiilor, în organizarea modului de a lucra, nu-l cunoaștem; credem că fiecare din componenții comisiunii, a adus importante și personale contribuțiuni în prepararea reformei, unii prin cunoștințele lor, alții prin experiența lor; până când însă nu vom fi în posesiunea materialului pregătitor al reformei, al rapoartelor sau proceselor verbale încheiate de comisiune în ședințele ei, nu vom putea stabili măsura în care fiecare a colaborat la înfăptuirea reformei.

D-l Cohen, deși într-una din frumoasele sale conferințe ținute recent la Paris, la elogiile aduse de ilustrii reprezentanți ai universității franceze, dintr'un spirit de modestie se numea un simplu colaborator al Consiliului legislativ, avem cuvinte a crede că a fost chiar exponentul comisiunii, îndrumătorul lucrărilor prin marea sa experiență și cultură juridică; citind conferințele sale ținute la Paris (1) asupra anteproiectului, prin care arată economia acestuia și face o expunere de principii ale viitorului cod comercial, apără cu atâta căldură și convingere această lucrare și inovațiile cuprinse în ea, încât credem că cea mai mare parte din anteproiect este opera sa.

În orice caz, în lipsa actelor pregătitoare al anteproiectului, în cele ce urmează ne vom servi de considerațiunile expuse de d-l Cohen în amintitele pa-

gini, întemeiați pe prezumția că cele scrise de d-sa sunt în asentimentul și în vederile comisiunii din care a făcut parte și aceasta cu atât mai mult cu cât obiectul conferințelor sale dela Paris a purtat asupra economiei anteproiectului și asupra principiilor de bază ale viitorului nostru cod.

Cu această considerațiune vom trece la examinarea anteproiectului servindu-ne după cum am spus de expunerea d-lui Cohen.

„Consiliul legislativ a avut de ales, spune d-l Cohen, fie în a adopta unul din codurile comerciale mai recente, fie ținând seama de unul din codurile actuale, să-l conformeze spiritului românesc, adaptând instituțiunile juridice necesităților sociale“. A prevalat, adaugă autorul, al doilea sistem, luându-se ca model proiectul codului comercial italian din 1925, fără a se uita celelalte legislațiuni ca și doctrina și jurisprudența altor țări.

În fapt, osatura anteproiectului este identică cu aceea din proiectul italian iar mădularele în mare parte sunt împrumutate din alte coduri și proiecte; sau după cum însuși d-l Cohen mărturisește, proiectul „este dominat în general de o gândire *cosmopolită* și deci de puternicul curent ce ne conduce către o internaționalizare a dreptului comercial“ (2).

De altfel dorința aceasta de internaționalizare a codului comercial devine o obsesiune pentru comisiune, căci în fiecare rând, în fiecare frază din interesanta expunere a d-lui Cohen se repetă ca un leit-motiv această dorință irezistibilă de internaționalizare a codului comercial.

Astfel când se vorbește despre metoda urmată, nu se uită a se adăuga faptul că prin modul cum s'a lucrat, s'a pregătit internaționalizarea codului comercial; când în capitolul intitulat: „Tendința și aspectul noului cod com.“ (3) se vorbește despre caracterul internațional al creditului, se arată că noul proiect a încercat să limiteze normele din codul comercial, lăsând libertatea unor legi internaționale ca să reglementeze prin norme uniforme principiile care pot fi aplicate internațional, oricăror persoane pentru anumite raporturi sau fapte juridice; în sfârșit stăpânită de aceeași dorință obsedantă, comisiunea a eliminat din anteproiect o serie de instituțiuni, dintre care și importanța materie a obligațiunilor, în vederea internaționalizării lor.

Ei bine, în ce situațiune ne vom găsi dacă se va pune în vigoare un cod comercial trunchiat, înainte ca acele legi internaționale să ia ființă?

Desigur, structura organică, armonică și unitară a viitorului cod comercial va fi grav primejduită atât din cauza disparității elementelor ce vor compune noul cod, cât și din cauza amputărilor la care e supus.

De aceea oricât de apropiată li s'ar părea viziunilor dela Consiliul legislativ, realizarea codului comercial internațional sau cel puțin a unor părți din el, ar fi fost oportun și conform cerințelor unei bune și serioase legiferări, să se fi salvat unitatea codului comercial prin introducerea în anteproiect a tuturilor instituțiilor de drept comercial.

Cum au procedat membrii comisiunii de reformă la adunarea materialului, ce criterii au avut în vedere în selecționarea lui și ce elemente de apreciere?

Cercetând materialul brut cuprins în anteproiect și stabilind izvoarele de inspirațiune, constatăm lipsa unei metode raționale în căutarea și coordonarea materialului, ba constatăm o mare desconsiderare a experienței și practicei noastre dezvoltată în acele câteva

2) Op. cit. p. 10.

3) Op. cit. p. 13.

1) Principes du projet de code de com. roumain, Agen 1931.

decenii de viață a codului comercial pe care astăzi, extaziați în fața mirajului pe care îl exercită încă asupra noastră tot ceea ce e străin, îl tratăm ca pe un hârb bun de aruncat la gunoi. În cât plecând dela premisa că învechitul cod comercial nu mai merită nici cel puțin onoarea unei primeniri oricât de radicale, membrii comisiunii au recurs la singurul mijloc ce mai rămânea la dispoziție: s'au adresat legiurilor străine și în tocmai ca niște albine harnice au cules din aceste legiuri tot ceea ce li s'a părut mai frumos, mai original pentru noi, toate inovațiile mai isbitoare, și dintr'un asemenea material eterogen, au confecționat ante-proiectul; bună și utilă a fost munca depusă în adunarea materialului, însă mai era nevoie de ceva, și anume de un animator care să insuflă viață acestui material, adaptându-l stărilor dela noi și de un arhitect care prin geniul lui să îmbine elementele de construcție într'un tot unitar, punând la temelia construcției sale principiile fundamentale ale actualului cod comercial, desbrăcându-l de tot ceea ce practica a dovedit că este inaplicabil, nepotrivit împrejurărilor de azi, în contradicție cu tendințele manifestate în evoluțiunea diferitelor instituțiuni juridice.

Un asemenea animator și un asemenea arhitect au lipsit; ante-proiectul este o lucrare amorfă, un amalgam de norme, un mozaic împestrițat, în care constatăm câteva din toate legile și proiectele străine un depozit de materiale brute, neprelucrate.

Compilerii nu au reușit să păstreze un caracter național operei lor și nici cel puțin original, afară dacă nu considerăm originală această măiastră și impresionantă împestrițare de dispozițiuni de origini variate.

Ne-am ridicat întotdeauna contra sistemului importațiilor străine; am ajuns la o maturitate de gândire și la un nivel de cultură juridică cu nimic mai prejos de gradul de cultură apusean, încât credem că suntem și noi în stare să făurim legi potrivite nevoilor noastre; să terminăm odată cu „*cosmopolitismul*” în modul de a legifera, legile străine trebuind a ne servi cel mult de îndrumar, iar nu să le adoptăm înlocuindu-le; legile nu se transplantează dintr'o țară în alta, căci aceleași reguli de viață nu convin tuturilor popoarelor; legea nu este o floare pe care o ducem dintr'un loc într'altul pentru a încerca aclimatizarea ei; legile sunt produsul unor nevoi sociale și prin urmare între o lege și mentalitatea, cultura și tradiția unui popor trebuie să existe o armonie perfectă.

De aceea avem toate motivele să ne exprimăm surprinderea față de metoda adoptată de Consiliul legislativ care uitând adevăratele postulate ale unei legi bune, mai ales când această lege este menită să atragă în angrenajul ei o mare parte din activitatea noastră, a crezut că o lege se poate prepara ca orice produs chimic din amestecul mai multor elemente; Consiliul legislativ nu este un laborator de legi internaționale ci un oficiu de preparare a legilor pe baza tradiției juridice și a conștiinței juridice existente și a necesităților a căror satisfacere se impune în mod imperios.

Cum trebuia să procedeze comisiunea de reformă a codului comercial? Incontestabil că singurul sistem era acela de a lua ca punct de plecare codul comercial în vigoare, și a-l amenda, a-l completa, a-l primeni, și nu introducerea altui cod.

Trebuia luată fiecare instituțiune în parte, revizuită, reformată în părțile ei care nu mai corespund împrejurărilor de azi, adăugându-se și introducându-se dispozițiunile și instituțiunile noi reclamate de nevoile de azi.

Codul comercial în vigoare, deși de proveniență ita-

liană, astăzi este complet împământenit; el a intrat în conștiința noastră, constituind un ce necesar în raporturile dintre noi; jurisprudența prin interpretările ei l-a adaptat și mai bine nevoilor noastre, încât ne este imposibil să mai facem abstracție de el; practica desvotată cu ocazia aplicării codului comercial, marchează o etapă importantă în evoluțiunea dreptului nostru comercial, așa că în elaborarea noului cod comercial trebuia să se fi luat ca bază această etapă și în formularea principiilor noului cod să se fi ținut seamă de tendințele ce se manifestă în evoluțiunea fiecărei instituțiuni de drept comercial, iar nu să se fi recurs la vechiul mijloc al importării sau compilării.

Dar să dăm citire următorului pasaj din „Unificarea legislativă” datorită distinsului jurist, d-l Andrei Rădulescu (1).

„S'a mai zis că ar trebui să luăm legile cele mai bune din alte state și să le introducem în toată țara. Propunerea e curioasă. Oare suntem o țară nouă, fără nici un trecut legislativ? Trebuie să călcăm în picioare tot trecutul juridic al acestei țări? Suntem măcar în situația dela 1864 când aveam legi care nu mai corespundeau în totul vremii? Legislația introdusă de atunci, legislație cu care se fălesc Franța și Italia, legislație care s'a naționalizat în cea mai mare parte la noi, poate fi aruncată la arhivă? Și care-i sunt bolile grave care îndreptățesc o asemenea măsură?”

Oare juristii români sunt așa de incapabili încât nu pot înlocui ori nu pot modifica legile potrivite pentru România Mare?

Ce puțină cunoștiință avem de trecutul țărișoarelor române? Ce puțin respect de tradiție pe care o invocăm zile mari? Câtă *neînțelegere* chiar a ideii de drept care trebuie să fie produsul societății căreia i se aplică?

Pentru unificarea legislativă se găsesc elementele de bază în România și de aci trebuiesc luate nu de peste graniță”.

Ca o complectare a celor citate mai sus, să ne fie permis a ne reîntoarce exact cu 6 decenii înapoi, când deși legislația arhaică ce aveam nu mai corespundea timpului și deci trebuia pur și simplu refăcută din temelie, totuși redactorul general al „Dreptului” în articolul inaugural al acestui ziar, înființat de o ilustra pleiadă de juriști în frunte cu C. Bosianu, C. Eraclide, Gr. Triandafil, V. Missir, G. Danielopol, I. Lahovari, C. Națu, Eug. Stătescu, D. Giani, M. Pherechide, Al. Degrea, etc., vorbind despre starea legislațiunii noastre spunea că toate legile sunt aduse din alte țări, unde există alte împrejurări, de aceea cei ce sunt chemați a le aplica trebuie a le potrivi datinelor și nevoilor noastre; iar mai departe vorbind despre inexistența unei științe juridice românești, adresa îndemnul său juriștilor de a aduna pietrele pentru clădirea unei științe originale și neatârinate (2).

Iar Al. Degrea cu ocazia numirii sale ca Director al ziarului Dreptul, spunea într'un articol ocazional: „Nu este oare elementar lucru că dreptul, ca să fie respectat cu sfințenie de toată lumea, trebuie să iasă din obiceiul poporului? Nu cade așa dar sub bunul simț că legistul nostru trebuie să se apropie cât se poate mai mult de popor?”

„Să facem teoria hotărârilor noastre, să studiem jurisprudența noastră din toate punctele de vedere, să generalizăm observațiunile noastre empirice” (3).

1) Pag. 30.

2) *Dreptul*, 1871 p.

3) *Dreptul*, 1898 p. 12.

Iată cum se scria acum treizeci, patruzeci de ani, cum se concepea pe acele timpuri o lege bună. Ce vremuri fericite!

Dar acest spirit profund inovator de care a dat dovadă Consiliul legislativ, spre durerea noastră nu-l mai întâlnim în nici o altă țară din lume, căci nici o țară nu a renunțat la trecutul său legislativ, la tradiția și obiceiurile sale, numai de dragul accelerării ritmului spre uniformizarea tuturilor legislațiilor; oricare cod sau proiect de cod veți lua, veți constata chiar în părțile împrumutate, un caracter specific și potrivit stărilor locale, o notă de originalitate; părțile împrumutate sunt atât de bine asimilate după ce au trecut prin sita deasă a discernământului, încât capătă o culoare proprie.

Noi însă am mers atât de departe cu metoda imitației, potrivită după cât știm numai popoarelor înapoiate și incapabile de a crea, încât ne-am grăbit „ca o manifestare de admirație și respect pentru știința și comisiunea de juristi care a elaborat acest proiect“ (4), să depunem spre votare în parlament codul unificat franco-italian al obligațiilor; acest gest pripit, această „mămuțareală“ cum califică Dăgrea asemenea gesturi, este de sigur de natură să ne atragă compătimirea sau ironia autorilor acestui proiect, văzându-ne atât de hotărâți de a o lua înaintea țării cărora aparține proiectul, deși sunt motive puternice care împiedică încă traducerea în lege a lui; căci dacă noi, datorită acestui păcat congenital de a imita totul, suntem în stare să ne însușim un asemenea proiect fără a-l discuta, parlamentele celor două țări care au alcătuit proiectul, nu înțeleg să abdice de la dreptul lor de a amenda proiectul în caz când cu ocazia discutării lui vor crede necesar și util.

Ce situațiune ne vom crea noi dacă parlamentul nostru ar vota acest proiect în forma lui actuală, iar ulterior parlamentul francez și italian ar ratifica proiectul în chestiune însă cu modificări?

De sigur că ridicolul de care ne-am acoperi ar fi foarte mare, încât este mai prudent să așteptăm, căci pentru a ne exprima sentimentele de omagiu și respect nici odată nu e prea târziu.

Iată atâtea considerațiuni pentru care socotim ante-proiectul codului comercial drept o operă cu un caracter pronunțat internațional, ceea ce se explică și ținem să repetăm acest lucru, prin metoda greșită adoptată de Consiliul legislativ; rolul Consiliului legislativ nu a fost acela de a întocmi un cod nou ci de a reforma codul în vigoare; deci obiectul preocupărilor sale trebuia să fie lipsurile actualului cod. Procedând așa cum a procedat, Consiliul legislativ ne-a oferit o operă susceptibilă de critici atât de numeroase încât modificarea ante-proiectului în sensul criticelor juste ce i se pot aduce ni se pare o lucrare cu mult mai grea decât alcătuirea unui nou proiect; în tot cazul suntem ferm convinși că înaltul for legislativ, va reface ante-proiectul său în așa fel încât viitorul cod comercial să fie cu adevărat un cod național, reflectând în dispozițiunile lui practica, experiența și nevoile noastre.

2) În altă ordine de idei însă în legătură cu cele spuse până aci, nu aprobăm sistemul adoptat de comisiune în ceea ce privește izvoarele dreptului comercial și anume nu înțelegem motivele pentru care uzurile au fost eliminate.

În expunerea sa, d-l Cohen ne spune că uzurile nu au putut fi introduse ca norme de drept deoarece în caz contrar, din cauza uzurilor create prin porturile dună-

rene și a acelor existente în provinciile alipite, unificarea legislativă ar fi slăbit.

Un asemenea raționament și argument credem că este greșit de oarece se pierde din vedere că dreptul comercial este prin excelență un drept de natură consuetudinară, că dispozițiunile codificate reprezintă tot atâtea uzuri care la un moment dat prin forța și constanța aplicării lor au impus nevoia formulării lor în norme legale; dreptul comercial este într-o continuă și neîntreruptă evoluțiune; și această evoluțiune este datorită uzurilor comerciale care se nasc și se dezvoltă în jurul instituțiilor de drept comercial ca un corectiv al modului în care legiuitorul le-a reglementat sau ca o rezultată a adaptării normelor legale la exigențele noi apărute în câmpul activității noastre.

Uzurile formează partea vie a dreptului comercial și ele constituiesc tot atâtea faze în procesul istoric de prefacere seculară a dreptului comercial, de aceea nu putem, orice am face, să împiedicăm formarea lor și de ce nu este posibilă eliminarea lor ca norme de drept atunci când ele se impun conștiinței noastre juridice ca o necesitate.

În cât să fim siguri că în disprețul interdicțiunii legiuitorului, ele vor continua să se producă, să se generalizeze, să trăiască alături de cod ca un drept supletiv; faptul că pe întinsul țării noastre există uzuri și continuă să se nască în diferitele centre comerciale, nu primejduiește unificarea legislativă, deoarece pe de o parte contrarietatea uzurilor dela o piață la alta chiar dacă ar exista în realitate nu are nimic comun cu unificarea legislativă, pentru că legile de unificare se vor aplica întocmai pretutindeni, uzurile suplinind numai tăcerea legilor comerciale asupra chestiunilor în jurul cărora s'au creat; pe de altă parte, pentru a evita arbitrarul sau abuzul în aplicarea lor, ar trebui ca opera de codificare a uzurilor legislative să fie încredințată uniunii camerelor de comerț.

De altfel comisiunea de reformă a fost silită să recunoască puterea obligatorie a uzurilor zise interpretative, dispozițiune care va servi la eludarea interdicțiunii uzurilor legislative, căci atât părțile cât și instanțele vor invoca și face aplicațiunea uzurilor constante pe calea interpretării convențiilor părților.

Iată motivele pentru care credem că rău a procedat Consiliul legislativ când a eliminat uzurile legislative dintre izvoarele codului comercial, exprimându-și o temere lipsită de orice teme.

3) O chestiune tot de metodă foarte importantă din punctul de vedere al unității codului comercial, este aceea dedusă din sistemul scoaterii din codul comercial a unor instituțiuni juridice pentru a fi reglementate prin legi speciale; astfel s'au scos asigurările pentru motiv că au o legislație specială; s'au scos titlurile de credit în vederea primirii unei organizări unice internaționale; s'a scos dreptul maritim și obligațiunile în aceleași scop; urmând cu sistemul scoaterii din codul comercial a tuturilor materiilor susceptibile de internaționalizare, vom ajunge la despuiere completă a acestui cod încât din el nu va mai rămâne decât titlul.

Sistemul e greșit de oarece mai întâi este prematur a sconta viitorul în ceea ce privește internaționalizarea chiar numai a unor materii din codul comercial; și în afară de aceasta, codul comercial ca disciplină juridică trebuie să cuprindă și să reglementeze toate instituțiunile de drept comercial fixând și traducând în formule precise principiile de bază al acestor instituțiuni. Natural că un cod, oricare ar fi el nu poate reglementa în mod absolut detaliat toate materiile cuprinse în el,

4) E vorba de Proiectul franco-italian al obligațiilor.

ci va edicta numai normele diriguitoare; detaliile în ce privește modul de organizare a unei instituțiuni sau în ce privește modul de aplicare a acelor norme, vor face obiectul unor regulamente sau legi speciale în care se vor ține seama de contingențele și împrejurările momentului și care deci vor putea fi oricând modificate după necesitate.

Astfel se va proceda de sigur cu registrul comerțului, cu firmele, cu eliberarea duplicatelor titlurilor pierdute, cu bursele, etc.

Cu aceasta încheiem observațiunile pe care le-am avut de făcut asupra ante-proiectului codului de comerț de oarece în lucrarea de față ne-am propus să ne limităm la câteva considerațiuni cu caracter general, referitoare la metoda adoptată de Consiliul legislativ în opera sa, fără a intra în analizarea dispozițiunilor respective, rămânând ca să încercăm un asemenea studiu analitic și critic, cu altă ocazie și pe altă cale.

E. CRISTOFORIANU
Avocat

CINE TREBUIE SĂ JUDECE?

— Replică pozitivistă unei campanii metafizice *) —

(urmare)

II

Totusi în contra judecătorilor de meserie și în favoarea judecătorilor cetățeni se dau ca argumente hotărâtoare pilda unor state eminentemente democratice, ca Elveția și Statele-Unite, unde judecătorii-cetățeni există nu numai pentru afacerile criminale, dar și pentru cele corecționale și chiar în civil.

În Elveția într'adevăr dacă judecătorii federali (14 la număr) sunt aleși de corpurile legiuitoare pe 6 ani, judecătorii cantonali sunt aleși direct de popor pe 3 sau 4 ani. Obiceiul de a realege pe judecători fiind însă foarte frecvent, transformă în practică pe cea mai mare parte din ei în judecători pe viață. Acest sistem desi nu e aprobat de toți e apreciat bine în general, și presupus a conveni Democrației, e conservat tale-quala dela originea sa.

Mentținerea lui se explică prin mai multe motive. Întâi prin micimea cantoanelor elveteiene care permite alegătorilor să poată cunoaște prin ei însși onestitatea și bunul simț al candidaților. În al 2-lea rând prin faptul că în aceste mici comunități afacerile sunt relativ puțin importante și necesită mai puțină știință a dreptului ca aiure. Motivul principal credem însă că e gradul de cultură intelectuală și morală a poporului elvetian, dezvoltarea ideii statului și mai ales forța morală de care se bucură ideea dreptului pe lângă popor. Se știe că imparțialitatea și integritatea judecătorilor depind în principal de energia sentimentului de justiție în popor. Cum e poporul sunt și judecătorii săi. Ori, justiția e privită în Elveția ca și în Anglia (unde de asemenea se explică de ce iuriul își are rădăcini așa adânci) — ca ceva înalt și sfânt și de aceea judecătorul ales din Elveția stă în genere fidel și incoruptibil la datoria sa. Asta nu înseamnă însă că dacă ar înfruni și o capacitate profesională mai

mare, adică dacă ar exista și acolo judecători de carieră, justiția nu ar fi la un nivel mai înalt.

În Statele-Unite ale Americii situația e altfel. Judecătorii federali sunt acolo numiți de președintele republicii cu avizul conform al senatului; iar ceilalți judecători în majoritatea statelor sunt aleși direct de popor pe o perioadă care variază după state dela 2—25 ani, cu drept de realegere. Iată ce spune un mare teoretician al democrației, James Bryce, în opera sa *Les démocraties modernes* (1924) despre acești judecători: „Ei sunt de o calitate notoriu inferioară... Magistratura nu se bucură acolo de respectul pe care trebuie să-l resimțăm cineva pretutindeni față de ea. Din cauza mediocrității cunoștințelor lor legale, justiția e nu numai nesigură, dar lentă și costisitoare, pentru că inexperiența judecătorilor permite pledanților să întârzie hotărârile sau chiar să încerce a corupe tribunalul... Căci nu numai știința și experiența lipsesc, ci și onestitatea și imparțialitatea. Organizațiile de partide, cari monopolizează alegerea candidaților la magistratură, pot uza de influența lor pentru a-și recompensa partizanii, sau pentru a investi cu funcții judiciare persoane, pe care ei le socotesc să le aibă în urmă cu totul devotate”. (pag. 99 sq.). E surprinzător, spune acelaș autor, că aceste vicii nu au consecințe mai rele, și explicația el o găsește în faptul că barourile locale cu ocazia alegerilor se fortează să împiedice numirea oamenilor a căror incompetență și versatilitate o cunoaște, exercitând în acest scop influențe asupra politicianilor însărcinați cu prepararea ticketelor de partid (listele de candidați). Un corectiv însemnat este iarăși știința și dibăcia barourilor americane, știut fiind încă nicăeri instrucția legală nu e așa de aprofundată ca în Statele-Unite.

Totusi rezultatele acestui sistem de selecție a judicaturei sunt detestabile. „Slăbiciunea sentimentală, indulgența crimei, mila pentru culpabil luat individual, atunci când sunt uitate interesele generale ale societății, e un defect comun Democrațiilor, dar mai mult încă în America ca în Franța” (1). Postul președinte al republicii, W. Taft, cu o experiență excepțională și o judecată universal respectată, într'o lucrare a sa apărută în 1913 asupra guvernământului popular și pericolilor sale, arată ca pe unul din cele mai mari rele ale Statelor-Unite, relaxarea justiției criminale, și de curând s'a constituit chiar o „societate a judicaturei americane”, care își propune printre altele, să lupte pentru a se institui „o metodă de selecție a personalului judiciar susceptibilă de a da rezultate mai satisfăcătoare de cât elecția populară”. Corupția scandaluoasă descoperită recent în sânul magistraturei cu ocazia anchetei banditului Capone, e în amintirea tuturor. De ce totusi Americanii continuă a-și conserva sistemul lor nefast? „Pentru ce acest popor, se întreabă J. Bryce, nu resimte mai profund răul pe care-l cauzează comunității, lipsa de justiție și disprețul vieții umane care-i este consecința? Pentru ce opinia publică, care se arată așa de umană și așa de luminată sub atâtea alte raporturi, nu pune sfârșit unor asemenea moravuri?” Explicația el o găsește în puterea obișnuinței (un rău cu care te obișnuiești încetează a fi isbitor) și în dorința de a nu contrazice evanghelia democrației, poporul sacrificându-și astfel interesele lui vitale, de dragul unor credințe amăgitoare.

Am avut și în țara noastră pentru un timp judecători

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 6 din 8 Februarie 1931.

1) Bryce, op. cit. pag. 103.

aleși, anume jurații comunali introduși în 1879 de Eugen Stătescu, suprimați în 1894, iarăși introduși în 1896 și desființați definitiv în 1907 prin legea judecătorilor de ocoale a lui Toma Stelian. Cu ocazia desbaterilor parlamentare a acestei din urmă legi s'a evidențiat că jurații comunali nu formau decât „o parodie de justiție”, purtând toate viciile sistemului alegerei judecătorilor, agravat prin condițiunile speciale ale mediului național.

„Numai prin tiranie de cuvinte, a spus atunci Al. Marghiloman, a putut până acum o seamă de oameni să creadă că justiția populară, înseamnă, nu justiția care are într'însa principii democratice, ci justiția care e dată de treapta poporului cea mai puțin cultă și mai puțin pregătită pentru această înaltă misiune”. De asemenea pentru un scurt timp la noi principiul electivității a fost aplicat pentru alegerea judecătorilor comerciali, cari completau mai înainte tribunalele de comerț, cu aceleași rele rezultate ca și la judecătorii comunale.

* * *

Unul din defectele principale ale judecătorilor-cetățeni aleși temporar prin vot și cu atât mai mult al juraților trasi la sorti pentru o sesiune de câteva zile, e scurta durată a funcțiunilor lor. Numai durata pe viață a funcțiunii (inamovibilitatea) poate procura judicaturei independența de care ea are absolută nevoie și poate inspira cetățenilor încrederea în justiție care este măsura unei bune guvernări. „Nu există probă mai bună de excelența unui guvernământ, decât eficiența sistemului său judiciar, căci nimic nu atinge de mai aproape bună-starea și securitatea cetățenilor de clasă mijlocie, decât sentimentul de a putea conta pe administrarea repede și integră a justiției. Legea uneste pe membrii unei comunități. Legea e susținută și respectată când națiunea are încredere în ea, protecția inocenței și păzitoarea imparțială a tuturor drepturilor civile private. Legea stabilește un etalon moral care contribuie a menține un acelaș ideal în inima tuturor cetățenilor. Dar dacă legea e administrată fără echitate, dacă e aplicată cu slăbiciune și neegal, ordinea nu mai e garantată, căci mai mult încă de cât rigoarea pedepsei, certitudinea de a fi pedepsit oprește crima. Dacă facla justiției s'ar stingea, cât de profundă ar fi obscuritatea!” (1).

Nu vom înzista asupra avantajilor permanenței postului sau a inamovibilității magistraților de carieră, care sunt de toți recunoscute (2). Toate argumentele aduse în acest sens, întoarse în contra juriului și a magistraturei electivă, sunt tot atâtea argumente care pledează desființarea lor. Căci jurații dacă nu au interes a menaja sau servi pe anumiți oameni în vederea realegerii lor, au acelaș interes în vederea altor scopuri personale, căci trăind în societate au și ei obligații sau aspirații pe care caută să le împlinescă. E cunoscută fatică criminalilor de a-și lua ca avocați pe fruntașii partidele politice din localitate, contând astfel pe dependența politică a unora din jurați. E de ajuns ca 6 jurați din cei 12 ai comisiunii să facă pe această cale dovadă de devotament față de sefii lor, pentru ca verdictul sperat să fie obținut.

Dar pe lângă independența în judecată, permanența

postului creiază o altă calitate tot așa de prețioasă: obisnuința sau practica. Poți deveni un bun judecător mereu judecând, după cum poți deveni un bun înotător adesea înotând. Nimic nu poate să înlocuiască practica într'o profesiune, de aceea mai la toate pe lângă cunoștințele teoretice se cere și un anumit stagiul, pentru a face ucenicie și a deprinde meseria. Erorile chiar pe care le faci la început, servesc ca lecții pentru viitor. Juratul este însă totdeauna un începător și deci un naiv. El va cădea deci cu ușurință în cursele dibace pe care i le întinde apărarea și va comite erori, pe care nu are cel puțin posibilitatea să le transforme în lecții pentru a-și potoli regretul de mai târziu.

Permanența funcției creiază apoi judecătorului o anumite demnitate și rezervă care constituie ceea ce se chiamă spiritul corpului sau educația profesională, foarte necesare pentru funcționarea sănătoasă a organismului social. Prin funcția pe care o exercită permanent judecătorul își dă mai bine seama de poziția și de misiunea sa, care e aceea de a proteja interesele esențiale ale indivizilor contra intervențiilor abuzive a autorităților supreme, spre diferență de administrație care e un simplu organ de execuție a guvernământului.

Dar oare știința și arta dreptului nu înseamnă nimic? Trebuie să pledăm însemnătatea lor față de avocați, cari sunt alături de judecători principalii lor slujitori? Prezența necesară a iuristilor pretutindeni și totdeauna la conducerea statelor nu vorbește dela sine?

Dreptul nu e o simplă masă de legi pe care e capabil să o învețe pe din afară și omul de lume. Numai bunul simț nu e deaiuns pentru a înțelege dreptul și a-l aplica. Memoria și inteligența sunt de sigur necesare, dar mai trebuie încă ceva. După cum spune Ihering (1), trebuie în acest scop o dublă calitate: 1) o putere particulară de concepție care nu se câștigă decât după un mare număr de ani de sfertări și de exercițiu, o obisnuință particulară a gândirii abstracte: *intuitia juridică* și 2) talentul de a opera cu ajutorul noțiunilor de drept, facultatea de a transforma rând pe rând abstractul în concret. „Le coup d'oeil” și percepția netă a principiilor de drept în speciile propuse (diagnostic juridic), într'un cuvânt *arta juridică*... E un fenomen cunoscut și care se arată pretutindeni, că dreptul pe măsură ce atinge un oarecare grad de dezvoltare, se sustrage din ce în ce cunoștinței maselor, pentru a deveni obiectul unui studiu special”. Este fenomenul diviziunii muncii, principiul solidarității umane și al progresului pe care îl nesocoteste institutia juriului.

După ani mulți de pregătire culturală, după un sir de examene și concursuri, cari selectează memoria și inteligența, după o îndelungată disciplină morală care întărește caracterul, iată că omul de lume, luat la întâmplare, îi spune iuristului că toate aceste pregătiri nu înseamnă nimic și că el, adică ignoranța și inconștiența, sunt suficiente și chiar superioare pentru a judeca oamenii, pentru a rezolva probleme sociale grave ce se pun în procesele mari. Și această dificilă lucrare el are pretenția să o îndeplinească în mod infailibil, fără a se preocupa de lege și de logică, fără nici o răspundere, ca și cum prin persoana sa ar vorbi însuși Dumnezeu.

Intr'adevăr dacă judecătorul de carieră care posedă știința și experiența, e însărcinat cu judecata afaceri-

1) Bryce, op. cit. vol. II, pag. 425.

2) Vezi G. Martin-Sarzeaud: „L'inamovibilité de la magistrature”.

1) R. v. Ihering: L'Esprit du Droit Romain, vol. III, p. 7.

lor mai mici și chiar în judecarea acestora e obligat a-și motiva hotărârile, adică a demonstra cum a judecat, pentru a fi controlat de opinia publică și a nu deveni capricios, jurații cari sunt socotiți mai inferiori din toate punctele de vedere, sunt totuși însărcinați cu judecarea afacerilor celor mai însemnate și sunt scutiți în plus de obligația de a-și motiva verdictele, fiind suficient a răspunde prin da sau nu, adică printr-o simplă mișcare a capului ca idolii păgâni. Dacă în fine hotărârile judecătorului de meserie sunt supuse cenzurii altor instanțe superioare, verdictele juriului sunt definitive și nesupuse nici unei căi de atac. Lipsa de motivare și lipsa controlului unei juridicții superioare sunt de esența juriului, care nu poate fi răspunzător, și aceste defecte nu pot fi remediate prin modificări parțiale, ci numai prin abolirea sa totală.

Juratul, tare pe harul său divin, se socotește în afară și deasupra legilor, căci el poate să achite irevocabil chiar în caz când crima e complet dovedită. El e mândru că judecă nu ex-lege, ci după conștiința și voința sa. Legea ar fi parcă făcută numai pentru înfracțiunile mici și numai pentru judecătorii de carieră.

Este ea și sunt cei cari o fac mai puțin expresia voinței populare decât jurații? Nu este legea egală pentru toți? E într'adevăr stranie și barocă această permisiune de a viola legea acordată toamă unei instituțiuni organizate de Stat, unui organ social, când prin tot aparatul său, Statul tinde să o impuie respectului celui mai din urmă individ!

* * *

D-l Toma Dragu e totuși de părere că judecata juraților e în orice caz superioară celeia a judecătorilor de carieră, fiindcă judecata emotivă e superioară judecății raționale. „La lumina filozofiei intuiționiste ești în drept a spune că judecata emotivă, sentimentală a oamenilor din popor, a căror inteligență n'a fost afișată prin studiul dreptului și practica legilor, e mai sinceră, mai justă, vreau să spun mai adecvată realității lucrurilor, adevărului, decât judecata rece, aspră, nemiloasă, automată a magistraților de profesie” (1). De asemenea d. Giurculescu spune: „comisiunea juraților, din orice elemente ar fi compusă, judecă nu după severitatea mecanică a legilor scrise ca judecătorii de carieră, ci după legile nescrise și eterne ale conștiinței omenești”. Iată apologia ignoranței și a incapacității, zădărnicierea legii, critica muncii, a rațiunii și a experienței!

Dacă reflecțiunea și știința nu au ce căuta în palatele de justiție, și în locul lor trebuie să punem impulsivitatea și intuiția, atunci ar fi mai bine să mutăm tribunalele în cazărmi sau școli de copii și vice-versa. Exemplul atâtor verdicte date din temere ca de ex. ce lebra achitare de frică a bandei Maffia din Italia, sau din simpatie și favoare pentru criminal sau apărătorul său, sunt într'adevăr concludente pentru teoria judecății emotive.

Dar sunt oare astăzi judecătorii de profesie niște justițieri așa de feroci, sunt ei așa de „scravi ai textelor de lege”, în cât devin inaccesibili milei și dispuși să vadă ușor, culpabili în toți acuzații din cauza nesfârșitului defileu de răi făcători ce trece prin fața lor și astfel „să lovească în grămadă”, fără să dea cazului particular toată atenția ce o merită? Nu.

Prin cultura pe care o posedă și din cauza imblânzi-

rei generale a moravurilor, judecătorii de carieră nu mai sunt astăzi așa de draconici ca cei vechi. Deviza lor actuală e în genere aceea a lui D'Aguesseau: „L'indulgence fait partie de la justice”. De aceea li se reproșează curent că sunt prea blânzi și fac prea des uz de circumstanțe atenuante prev. de art. 60 c. p. De acest lucru e convins însuși d. Giurculescu când scrie: „cine poate susține că judecătorii cari ar fi degajați de îngrădirea inexorabilă a legilor scrise, dacă ar fi ei înșiși jurați și dacă ar judeca cu bunul lor simț natural și cu inima acestora, nu s'ar putea ca să dea aceleași verdicte ca și ceilalți jurați?” Vrea să zică e de vină numai legea care stă împotriva. Modificati-o sau desființați-o pe ea dacă puteți. Judecătorii nu și-au putut pierde, după cum e și natural, inima, prin simplul fapt că și-au cultivat și îmbogățit capul, ci mai de grabă au reușit să stabilească un just și salutar echilibru între amândouă. Beneficiul celor 2 grade de jurisdicție vine apoi să corecteze eventuala asprimea unora din judecători, corectiv care, după cum am arătat, nu poate să existe la Curțile cu juri, atunci când acestea, dintr'o cauză sau alta, se lasă impresionate de rechizitoriul parchetului și aduc (e drept că rareori) verdicte excesive.

— Poate acestea sunt și motivele cari au făcut pe legiuitor să edicteze dispozițiunea art. 65 c. p., traducând în fața tribunalelor corectionale, iar nu a Curților cu juri, adică dându-i pe seama judecătorilor de meserie pe minorii criminali sub 20 ani, cari merită din cauza vârstei lor o judecată mai atentă și mai delicată, pe lângă mai multă indulgență și protecție. Cum explică această dispoziție acei cari văd în judecătorii de meserie niște justițieri draconici și mecanizați?

Dar d-l Toma Dragu merge și mai departe, susținând că chiar dacă verdictele juraților nu ar fi fructul intuiției, ci al hazardului, nu ar fi mai puțin superioare celor ale rațiunii. „Hazardul, spune d-sa, care ar prezida la deciziunea juraților, nu ar putea fi, după părerea mea, luat ca un viciu al juriului. El e prezent mi se pare în fiecare moment din viața individuală și colectivă... Se atribuie soartei o mulțime de întâmplări în viață... Istoricii au obiceiul să enumere hazardul printre factorii hotărători ai bătăliilor. De curând s'a vorbit chiar de hazardul Marnei...”

A lua o decizie e un mister care înseamnă: neprevăzut, hazard și pentru a complăce adversarilor juraților: urnă, loterie”.

Iată acum apologia „judecății paiului” așa de la modă pe vremea ordaliilor!

Aceasta ne reamintește vechea anecdotă a judecătorului medieval ce dăduse toată viața lui hotărârile cu ajutorul zarului și care ajuns la bătrânețe să piardă din vedere, avea amare remuscări că din cauza miopiei nu mai putea judeca drept!

„Inseamnă să iei în răs rațiunea omenească când te supui hazardului în necesitățile sociale cele mai grave... Justiția criminală a devenit o loterie. Se scoate balanța din mâinile justiției pentru a-i substitui urna”. (Enrico Ferri, Sociologie criminelle, p. 532 sq.).

„Decizia juraților depinde, mai întâi, de mai multă sau mai puțină elocință cheltuită de avocat, și de ce elocință! Retică demodată. Juriul e sclavul spiritului de opoziție sau de partid, a presei, a auditoriului.

Juriul nu posedă măcar meritul de a reflecta opinia. Sub acțiunea absorbantă a avocatului cei doisprezece jurați sunt sustrași sentimentului popular, precum puțină apă de mare culeasă într'un vas încetează

1) T. Dragu, op. cit. p. 42.

a simți mișcarea mareelor... Indulgența proverbială a juriului nu e numai scandalosă prin frecvența sa, și adese rușinoasă prin cauzele sale, ea e încă mai periculoasă prin obiectul său. (Tarde, Philosophie penale, p. 444 sq.).

* * *

Dar d-l Toma Dragu mai găsește și o altă justificare juriului de natură sociologică: „Crima, spune d-sa, fiind prin sursa sa un fenomen social, un produs al organizării sociale pe bază de proprietate individuală dobândită parazită, noțiunea „crimă“ fiind inseparabilă de aceia de „societate“, e prea natural, după mine, ca judecata criminalilor să fie încredințată societății înșiși, vreau să spun reprezentanților săi, judecătorilor cetățeni...

Reprezentând o clasă, clasa posedantă, judecătorii de meserie, având în vedere mentalitatea lor strâmtă și obtuză de clasă, nu vor fi nici odată la unison cu mentalitatea și moralitatea mijlocie a grupului social întreg“ (1).

Facem în primul rând divergență de d-l Dragu privind la opinia sa, că crima și criminalul sunt în funcție de organizația socială actuală pe bază de proprietate privată, căci în acest caz de ce nu devin criminali toți proletarii, toți cei lipsiți de proprietate? De ce există criminali și în rândul clasei posedante? De asemenea și în regimul comunist, unde mijloacele de producție și de schimb sunt colectivizate și totuși raptul se exercită acolo în dauna Statului sau a cooperativelor locale?

Noi credem că geneza crimei e mai mult internă și fiziologică, ea trebuie căutată în majoritatea cazurilor în secreția glandelor endocrine a criminalului, conform ultimelor date ale fiziologiei, sau în constituția sa anatomică.

Alte ori origina crimei e externă, în sensul că e în mare parte produsul influenței mediului fizic și social în care a trăit criminalul, influență care are un efect deosebit asupra eului său organic și psihologic. În definitiv putem spune că toate crimele și delicturile sunt pasionale.

Pedeapsa nu se dă ca o expiație, ci pentru a ridica un exemplu, pentru a transforma culpabilul într'un fel de sprietoare de ciori. Pasiunea exagerată a criminalului trebuie înghețată prin spaimă înainte de a se declanșa.

Condamnarea trebuie dată în virtutea acestui principiu abstract: interesul social și pentru salvarea lui justiția trebuie să fie în genere rece ca o armă.

Dar să admitem teoria d-lui Dragu asupra etiologiei crimei ca produs al capitalismului individual. „Apropierea individuală a bunurilor, la adăpostul legilor, are echivalentul său perfect în celalt mijloc de apropiere a bunurilor prin violarea legii: în infracție“, spune domnia-sa.

Vom face în acest punct două mici observații. Întâi, că inegalitatea în repartiția bunurilor e rezultatul fatal al libertăților democratice, care favorizând pe cei mai „tari“, fac ca bunurile să afluze de preferință acolo unde ele se află deja adunate în mase mai mari.

A critica deci ca socialist actualul sistem de repartiție și circulație a bunurilor și a apăra în același timp ca democrat, individualismul și libertățile care-i sunt la sursă, este ni se pare o contradicție pe care numai d-l Dragu ar putea să ne-o explice.

A 2-a observație o facem sub unghiul chestiunii speciale ce ne preocupă, aceleia a juraților. Majoritatea menșă a crimelor și delicturilor date în competența juraților nu constituiesc atacuri contra proprietății, ci mai mult contra persoanei; în schimb ce majoritatea infracțiilor lăsate în competența judecătorilor de meserie sunt privitoare la proprietate. Și atunci teoria d-lui Dragu că judecata crimelor, ca produse ale organizației sociale capitaliste trebuie să fie — direct și exclusiv — socială (adică prin jurați), iar nu profesională (ca aceia a delicturilor date judecătorilor de meserie), această teorie nu e nici logică, nici concludentă.

D-l Dragu mai spune că judecătorii de meserie sunt reprezentanți ai clasei posedante, și ca atare judecata lor e contra principiului democratic, care cere ca judecata să se facă prin semenii sau egalii părții, ca cei mai în măsură a-i cunoaște păsul, iar nu de membrii unei clase superioare. Acest principiu putea fi exact în originile feudale ale juriului, dar e fals astăzi, când clasele nu mai sunt închise ca odinioară prin bariere de privilegii și drepturi speciale, și ca atare, azi se poate prea bine concepe judecarea unei clase de către o alta.

Dar sunt jurații actuali, tovarăși de clasă, adică semenii infractorilor proletari? Prin modul lor de recrutare ei sunt reprezentanții cei mai tipici ai clasei burgheze, mai mult chiar de cât judecătorii de carieră, cari în parte sunt muncitori intelectuali. Putem avea un „juriu de băcani“ cum îi denumea Cruppi (fost ministru al Franței), sau un „juriu de frizeri“ cum îi poreclea Delavrancea, în genere un juriu de proprietari, dar nici odată nu vom vedea un juriu de lucrători proletari. Lucrul se vede de altfel din pedepsele severe pe care jurații le dau contra infracțiunilor aduse proprietății, căci indirect acestea sunt contra lor, în timp ce ei arată o indulgență excesivă pentru unele infracțiuni, ca de ex. cele de moravuri, pe care le pot comite înșiși. Și tocmai pe acest juriu, chintesență a burgheziei, îl preferă ca socialist d-l Dragu judecătorilor de profesie!

Se mai spune în favoarea juraților, că acestia fiind niște judecători temporari, fără încetare reînnoiți din masa cetățenilor, sunt mai independenți decât judecătorii de carieră, cari în calitate de funcționari sunt în dependența guvernelor. Cu toată inamovibilitatea, totuși numirea și avansarea lor sunt în mâna guvernelor, ceea ce înseamnă, având în vedere și slaba lor remunerație, că independența judecătorilor nu e completă. Dezavantajul acestei situații ar fi mai ales mare, când conflictele venite spre soluționare ar fi între Stat și simplul cetățean, în care caz acesta ar găsi o mai bună ocrotire în judecata simplilor cetățeni. Lucru curios însă, dar semnificativ totuși, e că procesele de natura celor de mai sus nu sunt date în competența juraților, ci a judecătorilor de carieră. E de ajuns a menționa ca exemplu, contenciosul administrativ, judecarea infracțiilor politice (legea Mărzescu etc.).

Judecătorii, geloși de situația lor de a 3-a putere în Stat, sunt într'adevăr mai independenți decât jurații, chiar în procesele în care statul e interesat, deși, trebuie s'o recunoaștem legea lor de organizare e departe de a fi perfectă. Juriul în afară de influența mai mare pe care o suferă din partea apărării, fie datorită talentului, fie situației politice a avocatului ce luptă cu reprezentantul ministerului public, e uneori împins în favoarea individului la o opoziție nejustificată față de

1) Dragu, op. cit. p. 56-7

lege și interesele Statului, opoziție poate mai periculoasă decât cea făcută în senz invers. Vorbim bine înțeles în pură teorie, adică în ipoteza când juriul ar fi inteligent, onest și experimentat.

El e imbibat poate mai mult ca magistratura de carieră cu prejudecăți de clasă, însă ceea ce e mai grav e coruptibilitatea sa necontestată. Tentativele de corupție se pot exercita ușor mai ales în cauzele mari, cari durează mai multe zile și când jurații fiind cunoscuți și aleși pe sprinceană cu ajutorul recuzărilor, pot fi cu ușurință abordați, atunci când merg la masă sau la culcare.

Dar corupția se poate exercita după cum arată d-l I. Bottez și altfel: „Pe lângă acești mari avocați este și altă speță de corupători, cari trăiesc prin cărciumi în tovărășia judecătorilor poporului și pe care îi prepară în ajunul fiecărei zile de judecată. (Conform vechi zicătoare: „Qui mieux abreuve, fait mieux la preuve“ N. N.).

Vin martorii dela sate cu acuzații și cu primarul care stă tot timpul cu ei și îi instruește ca să placă apărătorului. Și fără rușine, acuzatul revine asupra mărturisirii calomniind pe magistrații cari l'au instruit, iar martorii pun a doua oară mâna pe cruce pentru a retracta ceea ce au spus întâi. Amănările compromit majoritatea proceselor: mi s'a întâmplat să găsesc la multe afaceri al 28-lea termen. Scopul la început este pentru a obține eliberarea ca să poată pregăti și restul, care este: achitarea cu orice preț. Dosirea martorilor, însușirea martorilor la care renunță procurorul, absența sau boala avocatului, în afară de legendară procedură necompletă sau mandate neexecutate, fac ca acuzatul să se ferească de sesiunea care nu-i place și să se așeze uitarea peste crima lui. Iar când martorul nu mai știe, ori nu-și mai aduce aminte, apoi aceasta este depoziția de valoare; tot ce este scris și dovedit nu interesează“.

Iată de ce d. Giurculescu după ce pledează pentru menținerea juriului, ajunge totuși a susține corecționalizarea delictelor de presă și a celor politice mai grave: „să se lovească cu severe pedepse acele delictive de opinii, care, săvârșite în public sau pe calea presei, urmăresc să sementă și în țara noastră germenii anarhiei și bolșevismului“. D-sa cere să se pună capăt „violențelor moravurilor noastre politice și tendințelor anti-naționale ale presei semite din vechiul Regat, care a insultat și defăimat pururea tot ce este românesc... favorizată de indulgența constantă și de tradiționalele achitări ale Curților cu jurați“.

Mijlocul eficace, după d-sa, ar fi numai ca „printr'o modificare a dispozițiilor constituționale, judecarea acestor infracțiuni să se dea instanțelor corecționale, unde numai severitatea legilor scrise și a judecătorilor profesioniști, ar putea salvagarda aceste interese supreme sociale și individuale“.

Argumentarea d-lui Giurculescu ni se pare greșită și atitudinea sa reflectă mai mult pasiunea politică de cât rațiunea rece a juristului. Dacă e vreo parte care trebuie rezervată judecății juriului (și facem mereu rezervele noastre), atunci desigur e aceia a crimelor și delictelor politice, electorale, religioase, sociale și de presă.

Deși câte odată foarte grave, gravitatea lor e adesea relativă, după cum variate și variabile sunt în timp și spațiu opiniile și organizațiile pe care ele le atacă. Nu trebuie de asemenea să uităm că în unele din ele se ascunde câte odată sâmburele unor transformări so-

cială viitoare necesare și că în majoritatea cazurilor autorii lor sunt mânași de intențiuni bune deși poate greșite, ceea ce nu e nici odată cazul criminalilor de rând. Pentru asemenea infracțiuni, jurații, ca unii cari reflectă mai bine opinia publică și cari, selecționați după criterii de cultură, ar fi poate un instrument mai mlădios al evoluției naturale a dreptului și a conștiinței, ar fi poate preferabili față de magistratura de carieră de astăzi. Și tocmai pe aceste infracțiuni, d. Giurculescu le cere a fi sustrate judecății juriului! Dacă e vorba de amputări parțiale, noi credem că tocmai aceste infracțiuni, împreună cu crimele propriu zis pasionale, ar trebui sustrate cele mai pe urmă.

Tot d-l Giurculescu mai cere la sfârșitul lucrării sale să i se facă juriului unele modificări importante ca de ex. să se extindă art. 375 pr. pen., dându-se dreptul Curței să suspende verdictul juraților nu numai în caz de condamnări ca în prezent, dar și în caz de achitări învederate nedrepte și în fine a se admite colaborarea magistraților cu jurații pentru a statua asupra aplicării pedepse (1). Această din urmă reformă numită „l'échevinage“ pare logică, deoarece culpabilitatea nu poate fi privită absolut, ci în cutare grad anume, pe care nu-l poate fixa decât acei ce au hotărât culpabilitatea. Reforma făcând obiectul unui vechiu proiect în Franța, nu s'a putut totuși transforma în lege.

Aceste două reforme, dacă ar fi introduse, ar face rolul juriului iluzoriu, adică ar inversa rolurile de azi și ar face din jurați niște figuranți, iar din magistrații Curții adevărații judecători de fapt. În special dreptul Curței de a suspenda verdictele achitătoare, ar substitui complet voinței comisiei juraților pe aceia a Curței.

D-l Giurculescu ajungând la acest rezultat, după ce s'a luptat tot timpul în lucrarea sa cu adversarii juriului, a făcut aidoma ciobanului, care se apucă și mănca oia, după ce a gonit lupul.

Mai avizat d-l Dragu se arată intrasigent. De aceia d-sa își termină opera cu aceste cuvinte: „A reforma juriul deformându-l, sau a-l suprima, ar fi o măsură anti-filozofică, anti-stiințifică și anti-sociologică. Ar fi să se dea o lovitură decisivă democrației, libertății, justiției și echității“.

Noi sperăm că am dovedit că nimic din toate acestea nu e adevărat. Din contră, pentru a i se prelunge viața, fiind nevoie a se revizui noțiunea de democrație, fals stabilită pe baze transcendente, această revizuire va atrage ca o consecință și desființarea juriului care s'a dovedit ar fi nu numai inutil, dar și funest pentru societate. Mergând în această cale trebuie însă ceva urgent modificat și anume statutul judecătorețului pentru a se obține o recrutare cu adevărat democratică (pe baza examenului care trebuie pus la intrare, iar nu după expirarea stagiului) și a se reglementa avansările și transferările, într'un mod care să excludă pe cât cu putință politicianismul și favoritismul, ce alterează în sistemul actual independența și calitatea magistraturei (2).

1) De această ultimă părere e și d-l Remus C. Benișache în studiul său „Reforma Curților cu Jurați“ publicat în „Justiția Dobrogei“ No. 7-8 din 923 și d-l Flaișen în „Curierul Judiciar“ No. 80, 81 și 82 din 1909.

2) Vezi în această privință studiile noastre: „Organizarea justiției“ în Viața Românească No. 8-9 din 1923; „Avansările în magistratură“ în Curierul Judiciar No. 9 din 1915; „Nobili câini slabi cari păzesc turma“, Pal. just. No. 4 din 1921; „Observații la organizarea judec.“ C. Jud. No. 4 din 1927 și „Vechimea în magistratură“ C. Jud. No. 29 din 1929.

Pentru a atrage în carieră oameni bine dotați, trebuie să recunoaștem însă că trebuie să se acorde magistraților și o altă remunerație decât aceia pe care o primesc astăzi la noi. Democrația noastră pare că n'a înțeles acest lucru, mergând și aci pe un drum fals.

Vom reaminti deci sfatul pe care pare că-l dă special pentru țara noastră, marele teoretician al democrației James Bryce, în monumentală sa operă de care am pomenit „Les Démocraties modernes“ (vol. II, pag. 431):

„Urăm ca aceste țări (din S.-Estul Europei formate sau mărite după războiu) să înțeleagă că judicatura trebuie să fie stabilită pe baze solide, și că asta e una din sarcinile cele mai importante pe care o prezintă creația unui guvernământ constituțional. Trebuie ca ele să știe că nimic nu contribuie mai eficace la buna stare a cetățeanului, că nimic nu favorizează mai mult funcționarea unui guvernământ liber, decât o încredere generală într-o justiție integră și eficientă, care știe să ție balanța egală între Stat și omul privat, ca și între cetățean și cetățean“.

NICOLAE NEGRU
Jude Consilier Trib. Muscal

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența dela 6 Noembrie 1929

Președenția D-lui CONST. G. RATESCU, Preșident
Banca de Scontă României cu Soc. în lichidare Watson
& Youell

Decizia civilă No. 601

Autoritate de lucru judecat în materie de suspendare de executare pentru cauză de recurs. Jurisdicțiune grațioasă. Conservare de drepturi. Inexistența lucrului judecat (art. 71 leg. C. Cas. și 104 pr. civ.).

Din modul în care este redactat art. 71 legea Curții de Casație rezultă că cererile privitoare la suspendarea executării hotărârilor definitive, urmează a fi cercetate pe calea procedurii grațioase, întrucât, prin natura lor, în atari cereri, instanța nu e chemată să soluționeze un litigiu pendinte, ci numai să exercite un control în scopul conservării unui drept, astfel încât hotărârile intervenite, — în măsura în care părțile prin concluziunilor lor n'au depășit cadrul grațios al afacerii, — nu produc autoritate de lucru judecat.

La 25 Septembrie 1929 s'a luat în cercetare recursul introdus de Banca de Scont a României în contra deciziunii Curții de Apel din Galați s. I-a cu No. 64 din 1928.

În prezența părților, procedura complectă; s'a citit raportul făcut în cauză de D-l Consilier Al. Dem. Oprescu, după care s'au ascultat D-nii avocați C. Panaitescu și Ūrlățeanu în susținerea cerând casarea cu cheltueli de judecată. Din lipsă de timp cauza s'a amânat în continuare la 16 Octombrie 1929, când s'a ascultat și D-l avocat Mendelsohn în combaterea recursului, solicitând și cheltueli de judecată.

După care Inalta Curte a rămas în deliberare până astăzi 6 Noembrie 1929, când a pronunțat următoarea decizie.

Deliberând,

Asupra recursului introdus de Banca de Scont a României contra deciziunii cu No. 64 din 7 Noembrie 1928, a Curții de Apel Galați, S. I-a, dată în cauză cu Societatea în lichidare Watson și Youell,

Văzând motivul de casare astfel formulat :

„Violarea cu exces de putere a art. 1201 c. civ. art. 400 proc. civ. și art. 71 din legea pentru Curtea de Casație. Violarea art. 49 și 70 din legea asupra accelerării judecăților.

Prin contestația făcută la executarea deciziunii No. 26 din 1927 Banca de Scont pe baza art. 400 procedura civilă a cerut să se lămurească dispozitivul acelei deciziuni asupra condamnațiunii la dobânzi legale.

Onor. Curte ne respinge contestațiunea pe motivul autorității lucrului judecat rezultând din încheerea No. 942 din 9 Mai 1927, prin care în conformitate cu art. 71 din legea Inaltei Curți de Casație s'a admis cererea de suspendarea executării deciziunii No. 26 din 1927. Prin aceea încheiere, Curtea de Apel zice, că s'a pronunțat asupra chestiunii privitoare la calculul dobânzilor și că prin urmare există autoritate de lucru judecat.

Onor. Curte violează art. 1201 c. civ. și art. 71 din legea Inaltei Curți de Casație, fiindcă confundă cauza cererii de suspendarea executării pe temeiul art. 71, care are caracter tranzitoriu pentru determinarea unei asigurări, cu contestația de fond din art. 400 pr. civilă, ca singură cale admisă de lege în favoarea părților interesate pentru a obține lămurirea și aplicarea dispozitivului unei hotărâri definitive.

Cea dintâiu previne și suspendă executarea, iar cea de a doua înlocuiește executarea și cursul ei, prin lămurirea înțelesului întinderii și aplicării dispozitivului.

Curtea de Apel în mod greșit crede, că în cazul primului aliniat al art. 71 partea condamnată face o plată efectivă dar condițională, când de fapt depunerea valorii corespunzătoare a condamnațiunii este numai o asigurare pentru o eventuală executare iar nu o executare propriu zisă.

Din acest punct de vedere, stabilirea valorii corespunzătoare a condamnațiunii, prin încheerea de admiterea suspendării, este o măsură provizorie iar nu o lichidare irevocabilă, cu putere de lucru judecat, deoarece asupra acestui punct instanța nu este chemată, nici organizată a rezolva un litigiu contencios asupra executării, de care se ocupă art. 400 din proc. civilă, iar nu art. 71 din legea Inaltei Curți. Dacă prin încheerea No. 942 din 1927, Curtea de Apel pentru a da o asigurare cât mai largă creditorului, a anticipat o apreciere greșită asupra calculului dobânzilor, prin aceasta ea nu și-a asumat judecata căci nu putea să o facă, chiar asupra aplicării dispozitivului pentru cazul executării, care s'a suspendat.

După încetarea suspendării, prin respingerea recursului părțile sunt repuse în drepturile lor anterioare de a face executarea și a recurge la căile de drept comun, ceiace n'ar mai fi cu puțință dacă încheerea de care ne ocupăm ar fi rezolvat definitiv, fără competență, quantumul și modalitățile condamnațiunii.

Onor. Curte la adăpostul autorității lucrului judecat confirmă o aplicare inadmisibilă a art. 49 din legea accelerării judecăților, față de art. 70 din aceeași lege, care prescrie formal data intrării în vigoare a art. 49 numai dela pomulgarea legii“.

Având în vedere că din cuprinsul deciziunii supuse recursului rezultă în fapt următoarele: Că prin deciziunea aceleiași instanțe cu No. 26 din 5 Martie 1925, recurenta a fost obligată să predea intimetei conasamentul original cu No. 435 Vapor „Graciana“ referitor la transportul G. G. L. 501—514 și K. G. 601—611 și 612—613, în termen de trei zile dela data deciziunii, sau să-i plătească suma de lei 2454, 2, 10 lire engleze în cek asupra Londrei, cu procentele legale comerciale dela 14 Iulie 1920, plus 5000 lei cheltueli de judecată; Că în urma recursului introdus recurenta a cerut, pe

baza art. 71 al. I din legea Curții de Casație, suspendarea executării susmenționatei deciziuni — ordonată între timp — iar la termenul de 9 Mai 1927, când se amânase cercetarea cauzei, pentru a se depune sumele corespunzătoare condamnățiunii, în lei, intimată a susținut că dobânzile aferente, au a fi calculate, după majorațiunea acordată prin art. 49 al legii de accelerare, dela intentarea acțiunii, 14 Iulie 1920 și nu numai de la data când această lege a intrat în aplicare, 18 Mai 1925 cum făcuse recurenta:

Că această obiecțiune, fără însă a o discuta, recurenta a supus-o aprecierii instanței, care declarând necesară suspendării consemnarea diferentelor, la termenul următor 18 Mai 1927, constatând executarea integrală a dispozițiilor art. 71 al. I citat, dispune suspendarea susmenționatei deciziuni; Că posterior, recursul Băncii fiind anulat, și intimată, fără încunostiințarea recurteii, dar cu autorizatiunea Curții de fond, ridicând sumele ce se depuseseră cu titlu de garantare a suspendării, și pășind la continuarea urmăririi pentru procentele datorate în tot acest timp, Banca în urma refuzului intimăteii de a accepta oferta sa reală, a introdus o contestațiune pe baza art. 399 și următorii pr. civ. solicitând instanței să-si lămurească dispozitivul asupra cuantumului dobânzilor datorate și anume de când curg dobânzile majorate conform legii accelerării, și să anuleze toate actele de urmărire, întrucât sumele depuse au fost integral încasate; Că în combaterea acestei contestațiuni, intimată a exceptat autoritatea lucrului judecat rezultată din jurnalele din 6, 9 și 13 Mai 1927, relative la suspendarea executării deciziunii a cărei lămurire se cerea, anume întrucât prin aceste jurnale și în special prin cel din 9 Mai s'ar fi hotărât definitiv și contradictor, că dobânzile datorate sunt de 12% adică astfel cum le fixează art. 49 din legea accelerării — pe tot timpul, de la 14 Iulie 1920; Că recurenta contestațiune a obiectat la rândul său, că dispozițiunile art. 1201 c. c. nu pot fi invocate în speță, întrucât pe deoparte nu există aceeași cauză juridică — cererea de suspendare fiind dată pe art. 71 al. I l. c. c., iar contestațiunea pe dispozițiunea art. 399 și urm. pr. civ. — iar pe de altă parte pentru considerațiunea că jurnalele invocate fiind grațioase sunt provizorii și ca atare exceptate de la beneficiul susmenționatului text.

Că însă Curtea de fond pentru a primi incidentul ridicat de intimată, deși recunoaște principial absența autorității lucrului judecat în ceiace privește actele de jurisdicțiune grațioasă totuși plecând dela împrejurarea că în materie de suspendarea executării părțile sunt citate și prin consecință rezolvarea chestiunii are loc contradictor, conchide că această materie e contencioasă și ca atare nu beneficiază de disp. art. 1201 cod. civ.

Că, adaugă instanța de fond în ceiace privește absența identității cauzelor juridice deși prima cerere era fondată pe dispoziț. art. 71 legea Curții de Casație pe când contestațiunea cu care era sesizată se întemeia pe art. 399 și urm. proc. civ. totuși cu ocaziunea suspendării executării părțile au discutat pe cale incidentală și chestiunea aplicațiunii art. 49 legea accelerării judecăților, astfel că în drept fiind admis că autoritatea lucrului judecat poate rezulta și din soluțiunile date pe această cale și cum art. 49 legea accelerării împreună cu art. 399 pr. civ. formează cauza juridică a contestațiunii, există din acest punct de vedere, identitate.

Că pentru toate aceste considerațiuni, Curtea de fond primește excepțiunea ridicată și fără a mai cerceta fondul contestațiunii, o respinge ca neîntemeiată.

Având în vedere că prin partea finală a motivului de casare se susține că soluțiunea Curții de fond e dată cu violarea art. 1201 ca și 71 al. I legea Curții de Casație întrucât jurnalele prin care s'a creiat și suspendat executarea deciziunii cu No. 26 din 1927, în vederea recursului pendinte, sunt provizorii prin chiar caracterul grațios al jurisdicțiunii care le-a pronunțat, și prin consecință nu pot fi invocate cu autoritate de lucru judecat, într'o cerere posterioară, fondată pe dispoziț. art. 399 și urm. proc. civ. și ca atare de competența jurisdicțiunii contencioase.

Considerând că în drept, este generalmente admis că hotărârile pronunțate în materie grațioasă sunt prin firea lor revocabile lipsite, de beneficiul autorității lucrului judecat, jurisdicțiunea grațioasă aflându-se prin caracterul său chiar, în afară de domeniul aplicațiunii art. 1201 c. civil.

Că această soluțiune se justifică atât pe considerațiunea că în materie grațioasă lipsete un adevărat litigiu, un diferend care să divizeze părțile și în tranșarea căruia să intervină autoritatea judiciară, ca în materie contencioasă obiectul acestei proceduri constând dimpotrivă, în exercițiul unei puteri tutelare, sau în conservarea unui drept, cât și pe considerațiunea că, hotărârile date de jurisdicțiunea grațioasă, chiar când sunt precedate de desbateri, încă nu oferă aceleași puternice garanții contra erorilor posibile, și cari în materie contencioasă sunt înlăturate printr'o dispută serioasă și efectivă a drepturilor și pretențiunilor contrarii.

Că deci ceiace caracterizează proced. grațioasă este că pe această cale nu se urmărește lichidarea unor drepturile protivnice, ci conservarea numai a unor drepturi viitoare sau necontestate, ca în speță, prin autoritatea hotărârei cari le-a recunoscut.

Că în cadrul scopului urmărit prin această procedură, încheerile date pe această cale nu pot avea puterea lucrului judecat recunoscută hotărârilor propriu zise rămase definitive, chiar când există desbateri, dacă bine înțeles instanța judecătorească cu acordul părților citate nu a esit din cercul procedurii grațioase, recunoscând sau tăgăduind drepturi litigioase și pronunțând vre-o condamnățiune.

Că însuși art. 104 recunoaște posibilitatea citării părților în procedura grațioasă, fie în cazul în care legea o cere, fie pentru ca ele să dea lămuririle necesare deslegării cererei, dar prin aceasta numai procedura nu devine contencioasă, și încheerea dată nu capătă autoritatea lucrului judecat, ceiace rezultă atât din natura actelor supuse jurisdicțiunii grațioase cât și din expunerea de motive a autorului procedurii civile care declară categoric că nu e cu putință a se recunoaște autoritatea lucrului judecat, hotărârilor date pe această cale.

Având în vedere că din modul în care este redactat art. 71 din legea Curții de Casație, rezultă că cererile privitoare la suspendarea executării hotărârilor definitive urmează a fi cercetate pe calea procedurii grațioase; în special, în ipoteza primului alineat al acestui text acest principiu nu poate fi contestat întru cât suspendarea se face de însuși debitorul și pentru această ipoteză legiuitorul nu cere nici citarea părților, deoarece suspendarea nu e lăsată la aprecierea instanței ca în ultima situațiune a textului citat; In pri-

ma ipoteză suspendarea se face de debitor sub controlul instanței judecătorești, care are numai rolul de a cerceta și stabili dacă petiționarul a declarat recurs și dacă a dat asigurări suficiente, sau a depus valoarea corespunzătoare sumei datorite pentru conservarea drepturilor creditorului, dobândite prin hotărârea pusă în executare și a cărei suspendare se cere.

Că prin natura sa o atare cerere aparține jurisdicțiunii grațioase, întrucât instanța judecătorească nu este chemată de a da soluțiune unui proces într'un litigiu pendinte, ci după cum s'a arătat, de a face un simplu control în scopul conservării unui drept.

Că, simplul fapt că părțile au fost chemate, după cum obicinuît se socotește util, nu poate face a se schimba caracterul jurisdicțiunii, întrucât acestea prin concluziunile lor, nu au eșit din cadrul discuțiilor absolut necesare rezolvării cererei de suspendare a execuțiunii.

Că în asemenea situațiune, desbaterile urmate nu pot avea decât caracterul unor lămuriri de care a avut nevoie instanța chemată a rezolva cererea, întrucât citarea părților în acest scop, îi era îngăduită de art. 104 pr. civ. referitoare la procedura grațioasă.

Că față de cele zise, urmează că jurnalele Curții de fond, prin care s'a statuat asupra suspendării și în special încheerea din 9 Mai 1927 prin care Curtea de Apel a pus în vedere recurentei de a consemna diferența procentelor pentru a obține soluționarea cererii sale de suspendare a execuțiunii, nu pot avea caracterul unor hotărâri cu autoritate de lucru judecat, și că deci aceste jurnale își produc efectele însă numai în cadrul cauzei care le-a determinat, acea a suspendării executării.

Că prin consecință Curtea de fond hotărând altfel, a violat textele menționate în motivul de casare, astfel că recursul fiind fondat, urmează a se admite trimitându-se cauza aceleiași instanțe, pentru ca în conformitate cu dispoz. art. 52 și 54 din legea organică a Inaltei Curți să procedeze la judecarea în fond a contestațiunii cu care fusese sesizată.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

CURTEA DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența din 3 Ianuarie 1930

Președenția D-lui ȘT. MLADOVEANU, președinte

Decizia Nr. 1079

Asigurare. Incendiu. Quantumul pagubelor evaluate de părți prin contractul de asigurare. Noua cerere de evaluare a pagubelor reale. Dacă atare dispozițiune în contradicție cu clauza poliței de asigurare, este de ordin public? Art. 442, 443, 453 și 460 al. 2 cod. com.; art. 969 cod. civil.

Părțile pot stabili prin contractul de asigurare cuantumul despăgubirii — și o atare dispozițiune nu contravine ordinii publice și nici art. 460 al. 2 cod. com.

Curtea,

Luând în cercetare recursul făcut de către Soc. „Asigurarea Românească” în contra deciziunii Curții de Apel București Secția III-a No. 187 din 928, în proces cu Anton Destunis.

S'a prezentat recurenta prin d-l avocat Xenii, iar intimată prin d-l avocat Colfescu.

Deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Soc. „Asigurarea Românească” în contra deciziei Curții de Apel Secția III-a cu No. 187 din 928, prin care recurenta Soc. a fost obligată să plătească intimatului Anton Destunis suma de 449.279 lei, drept despăgubire de incendiu.

Că, spre a decide astfel, Curtea de Apel motivează că ambele părți au evaluat imobilul distrus de incendiu prin act scris încheiat la facerea asigurării, astfel că această evaluare le este opozabilă părților, ea neputând fi micșorată decât cu suma care reprezintă valoarea materialului salvat.

Având în vedere că recurenta își întemeiază primul motiv de casare pe violarea art. 460 al. 2 și implicit art. 442, 448 și 453 cod. com., exces de putere, săvârșite de către Curtea de Apel prin aceea că greșit i-a respins probatorile cerute pentru stabilirea pagubei reale provenită din incendiu, și a luat în considerare procesul verbal de evaluare încheiat la facerea asigurării, nu de experții aleși de ambele părți, ci de însăși părțile contractante, nesocotind în acest mod dispozițiunile de ordine publică cuprinse în aceste texte și dela care părțile nu puteau derogă.

Având în vedere că, întrucât dispozițiunile art. 460 al. 2 sunt referitoare la unul din mijloacele prin care părțile pot stabili quantumul despăgubirii și la puterea probantă a unei asemenea evaluări făcute prin experți aleși de ambele părți, urmează că aceste dispozițiuni nu privesc ordinea publică, de oarece nu înteresază decât numai pe părțile contractante și nici decum Soc. din punct de vedere al ordinii publice; că deci libere au fost părțile în baza art. 969 c. civ. a stabili evaluarea imobilului asigurat altfel de cum prevede acest text. — și cu atât mai mult cuvânt de către însăși părțile, cari având interese contrarii, vor căuta să fixeze valoarea bunului asigurat cât mai aproape de realitate.

Că, astfel fiind, bine Curtea de Apel a socotit procesul verbal de evaluare ca opozabil părților și a respins probatoriile cerute pentru dovedirea unei noi pagube, ca inutilă, făcând astfel o bună aplicațiune a textelor pretinse violate și nu a săvârșit nici un exces de putere. — motivul I le casare nefiind astfel întemeiat.

Având în vedere că recurenta își întemeiază al doilea motiv de casare pe excés de putere și denaturarea convențiunii părților săvârșite de Curtea de Apel prin aceea că: 1) Greșit a luat în considerare procesul verbal de evaluare făcut cu ocazia încheierii contractului de asigurare, socotind suma fixată în el drept quantum al despăgubirii fără a mai face în cauză o nouă evaluare a daunei reale, de oarece la aceasta se opunează Cap. VI din contractul de asigurare și 2) Că întrucât contractul de asigurare posterior al acelei evaluări conține alte clauze, urmează că cele cuprinse în procesul verbal de evaluare, contrarii dispozițiilor contractului, sunt abrogate.

Considerând că, din examinarea deciziei atacate reiese că instanța de fond s'a ocupat și de această chestiune și din complexul împrejurărilor trage concluzia că în intenția părților a fost să deroage dela Cap. VI din polița de asigurare, căci altfel nu s'ar putea explica de ce au făcut evaluarea prealabilă consemnată în procesul verbal.

Considerând că, astfel cum este formulat motivul de

casare tinde a combate suverana aprecierii a instanțelor de fond, care întrucât își întemeiază soluțiunea dată fără a denatură înțelesul clar și vădit neîndoielnic al convențiunei dintre părți, scapă de sub cendura acestei Inate Curți.

Că, astfel fiind și acest al doilea motiv de casare este neîntemeiat și în consecință recursul în întregime ca să fi respins ca atare.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind.

Pentru aceste motive Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL ILFOV S. I COM.

Audiența din 12 Aprilie 1930

Președenția D-lui HARITON UDREA judecător

N. Destunis ș. a. cu Asigurarea Românească

Sentiința No. 687

Mandat dat prepusului. Opozabilitate. Art. 10 cod. com. Asigurare. Evaluare înaintea sinistrului. Valabilitate. Clauze manuscrise și clauze tipărite. Preferința celor manuscrise. Jurnal preparatoriu și interlocutoriu.

1. Când mandatul dat prepusului este expres, însă nesupus formalităților prevăzute de art. 10 cod. com., terților cu care contractează prepusul, nu le sunt opozabile limitările arătate în mandat.

2. Prețuirea lucrului asigurat poate fi făcută și înainte de sinistru, fie prin experți, fie prin comunul acord al părților și asigurătorul nu o poate ataca decât pentru fraudă, simulație sau falsificare.

3. Clauzele manuscrise dintr'o convenție trec înaintea celor tipărite, fiindcă voința părților se degajează mai bine dintr'o clauză manuscrisă decât dintr'o clauză tipărită, care de multe ori nu a reținut atenția părții ce se obligă.

4. Când printr'un jurnal se încușințează un probatoriu, cu rezerva că prin aceasta nu se prejudică fondul, acest jurnal este un jurnal preparatoriu, nu interlocutoriu.

Tribunalul,

Asupra acțiunei introdusă de Nicolae Destunis, Panait Destunis și Anton Destunis, comercianți din Galați, reprezentanți acum prin d-l judecător sindic al Tribunalului Covurului, prin care cer ca pârâta Soc. „Asigurarea Românească“ din București, str. Luterană no. 4 prin reprezentanții ei legali, să fie obligată la plata sumei de...

Având în vedere actele din dosar, susținerile părților și concluziile scrise depuse;

Având în vedere că reclamanții cer să fie obligată pârâta la plata sumei de lei 497.125, dauna imobilului asigurat, din cauza incendiului dela acest imobil; că reclamanții stabilesc cu polița de asigurare no. 5027 din 14 Aprilie 1925 că au asigurat la pârâta imobilul din Galați, str. Brașoveni no. 32, pentru suma de lei 500.000; că în procesul verbal. — convențiune, — încheiat de reprezentanții societății pârâte cu reclamanții, la 14 Aprilie 1925, cu ocazia poliței de asigurare, părțile estimează de comun acord clădirile, ce fac obiectul poliței de asigurare și se declară în această convenție, că ele s'au arătat just la valorile arătate, — sume ce vor trebui să fie acordate ca despăgubiri în caz de incendiu, iar pentru ceea ce se va putea salva dela sinistru, se va putea recurge la facerea unei expertize, pentru a se evalua aceste resturi; că expirând termenul acestei polițe, reclamanții renouesc asigurarea prin polița de asigurare no. 5162 din 926, dela data de 14 Aprilie 1926 până la 14 Aprilie 1927; că în

ziua de 12—15 August 1926 a avut loc incendiul imobilului asigurat; că reclamanții prin notificarea făcută în ziua de 28 August 1926 au cerut pârâtei să le plătească daunele arătate prin polița de asigurare și nefiind satisfăcuți de către pârâta, au făcut acțiunea de față; că printr'o anchetă în futurum s'a stabilit valoarea resturilor din imobil, rămase dela incendiu; că pe baza faptelor astfel expuse și a probelor făcute, reclamanții cer admiterea acțiunei lor;

Având în vedere că de către pârâta se obiectează, că reprezentanții ei, care au încheiat polița de asigurare, nu aveau dreptul să facă evaluarea imobilului asigurat, cu ocazia facerii poliței de asigurare;

Că apoi, o asemenea evaluare este contrarie art. 460 cod. com., care conține dispozițiuni de ordine publică;

Că dealtmintrelea în polița de asigurare există clauza tipărită, că chiar dacă valoarea asigurării ar fi arătată printr'o expertiză, ea nu constituie o mărturisire asupra realității acestei valori;

Pârâta a mai susținut apoi că acest Tribunal, printr'un jurnal, care este interlocutoriu, admitându-i proba cu martori și expertiza, pentru a se stabili valoarea imobilului asigurat, prin aceasta s'a pronunțat că evaluarea făcută prin procesul-verbal, se poate combate;

În fine pârâta a arătat că ea a ținut la dispoziția reclamanților, suma de bani ce reprezintă valoarea reală a pagubei încercate și o ține și acum la dispoziție;

Având în vedere și cele susținute de reclamanți;

Considerând, în ceea ce privește prima chestiune discutată de părți, — că după art. 593 cod. com. actele prepusului sunt opozabile patronului, când ele sunt făcute în limita însărcinării sale; că atunci când mandatul este expres, aceste limite sunt arătate chiar în acest act; că însă pentru terți, mandatul nu este opozabil în limitele arătate în el decât numai dacă se îndeplinesc formalitățile art. 10 cod. com.; că dacă nu sunt făcute aceste formalități, terților nu le sunt opozabile aceste limitări și angajarea patronului se face ca și în cazul mandatului tacit, adică pentru toate actele făcute de prepus, necesare exercițiului comerțului;

Având în vedere că în speța de față, din certificatul depus la dosar, se constată că n'au fost îndeplinite formalitățile prevăzute de art. 10 cod. com., în ceea ce privește mandatul prepușilor pârâtei, care au încheiat contractul cu reclamanții; că în cazul acesta pârâta nu poate opune lipsa dreptului prepușilor, rezultată din mandat, de a evalua prin bună înțelegere imobilul asigurat de reclamanți;

Considerând, în ceea ce privește a doua chestiune, — că contractul de asigurare are un caracter indemnitar; că prin el se urmărește numai desdăunarea de prejudiciul suferit; că acest caracter este de esența acestui contract, neputând asigurătorul să aibe un câștig din asigurare, ci numai desdăunarea;

Considerând însă, că prețuirea lucrului asigurat, pentru a se aprecia în urma sinistrului dauna, se poate face și înainte de sinistru; că acest lucru îl spune art. 460, al. 2 cod. com., care arată că valoarea asigurată poate să fie precedată de o prețuire făcută prin experți aleși de ambele părți; că asigurătorul, când s'a făcut o asemenea prețuire, nu o poate ataca decât pentru fraudă, simulațiune sau falsificare;

Considerând că prețuirea putând să fie făcută prin experți, ea poate să fie făcută și de ambele părți, când ele convin la aceasta; că experții au rațiunea de a fi, pentru a da o prețuire exactă; or dacă părțile pot să dea această prețuire, nu mai are nici un rost să se impună, ca prețuirea să se facă numai de experți; deci prețuirea făcută de părți are aceiași valoare ca și prețuirea făcută de experți și asigurătorul nu o poate ataca decât pentru fraudă, simulație sau falsificare; că fiind astfel, prețuirea din speța de față, făcută prin convenția din 14 Aprilie 1925, are deplină valoare;

Considerând, privitor la a treia chestiune discutată de părți,

— că o clauză manuscrisă într-o convenție trece în genere înaintea unei clauze tipărite; că voința părților se degajează mai bine dintr-o clauză manuscrisă, decât dintr-o clauză tipărită, care de multe ori nu a reținut atenția părții, ce se obligă;

Că în speța de față părțile, pe lângă polița de asigurare, pe dosul căreia erau clauzele tipărite, au făcut un act deosebit, intitulat proces-verbal, și în care se arată că imobilul este evaluat just la suma arătată în polița de asigurare, iar în caz de incendiu, această sumă trebuie acordată asiguratului;

Că în situația aceasta, clauza tipărită din polița de asigurare, care spune că chiar dacă valoarea asigurării ar fi arătată printr-o expertiză, ea nu constituie o mărturisire asupra realității acestei valori, nu poate să fie ținută în seamă, față de clauza manuscrisă din convenția părților;

Având în vedere că în ceea ce privește a patra chestiune, că jurnalul Tribunalului din... prin care i s'a admis pârâtei proba cu martori și expertiză, ar fi un jurnal interlocutoriu, — din cuprinsul acestui jurnal se vede că Tribunalul în mod cu totul preparatoriu și fără a prejudeca fondul, a încuviințat probatoriul cerut de pârâtă; că jurnalul interlocutoriu este acela, prin care tranșându-se o chestiune, se prejudecă prin aceasta fondul; or, din jurnalul Tribunalului se vede că s'a făcut rezerva, că nu se prejudecă prin el fondul; deci el nu are un caracter interlocutoriu, ci un caracter preparatoriu;

Având în vedere că din considerațiile expuse, înlăturându-se obiecțiunile pârâtei, se vede că reprezentanții pârâtei au angajat-o valabil pe aceasta, când au contractat cu reclamantul; că evaluarea făcută de părți înainte de sinistru, la imobilul asigurat, a fost de 500.000 lei; că această evaluare nu nu a fost combătută ca fiind făcută prin fraudă, simulație sau falsificare; că ea rămânând ca evaluare exactă și din această valoare scăzându-se suma de lei 2875, arătată de expertiza ordonată prin ancheta în futurum, cerută de reclamant, ca valoare a rămășițelor imobilului în urma sinistrului, în cazul acesta acțiunea reclamanților se găsește întemeiată și urmează a se admite.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Hariton Udrea, Trib. admite acțiunea, etc.

(ss) Hariton Udrea, Theodor Brăiloiu.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI S. III

Audiența dela 30 Noembrie 1929

Președinția d-lui I. STĂNESCU BUZEU, Consilier

Dr. S. Grosn cu Simon Rottman

Decizia No. 572

Ipotecă. Imprumut garantat într'un imobil. Cesionarea unei părți din creanța ipotecară. Dreptul cesionarului de a-și alege instanța de urmărire. Urmărire la diferite tribunale asupra aceluiaș imobil. Vânzare silită. Jurnal de conexare. Apel. Admisibilitate. Incident de amânarea vânzării pentru trimiterea dosarului la tribunalul situației imobilului ales și prin convenție. Respingere. Apel. Admisibilitate. Art. 104, 402, 523, 530 și 533 pr. civ.

Potrivit art. 104 și 402 pr. civ. este admisibil apelul contra unui jurnal prin care s'au conexat urmărirea îndreptate la două tribunale diferite asupra aceluiaș imobil.

Conform art. 523 pr. civ. în cazul când sunt mai multe urmăriri la diferite tribunale asupra aceluiaș imobil, vânzarea urmează să se facă la domiciliul situației imobilului.

Deci, este admisibil apelul contra unui jurnal prin care s'a respins amânarea vânzării, cerută spre a se

trimitte dosarul la tribunalul situației imobilului ales și prin convenție.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Doctor S. Grossu, atât în contra jurnalului cu No. 15463 din 5 Octombrie 1929 al Tribunalului Ilfov secția de Notariat, cât și în contra jurnalului cu No. 15700 din 8 Octombrie a. c. dat de acelaș Tribunal.

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar din care rezultă că faptele deduse în judecata acestei Curți prin apelul de față, stau astfel:

D-na Aneta Sschuller s'a împrumutat la Februarie 1927 dela intimatul S. Rottman cu suma de 1.200.000 lei garantată cu o ipotecă în imobilul său situat în Bacău str. Pavel și Ana Cristea No. 8, 10 și 12 în baza actului de ipotecă autentificat de Tribunalul Ilfov secția de Notariat la No. 10,558 din 927 și înscris la Tribunalul Bacău sub Nr. 104 din 1927.

În urmă, intimatul S. Rottman prin actul autentificat de Tribunalul Bacău s. I la No. 1982 din 927, a cesionat din creanța de 1.200.000 suma de lei 900.000 apelantului Dr. S. Grossu, cu toate accesoriile creanței, iar în actul de cesiune s'a prevăzut că în caz de urmărire, cesionarul Dr. Grossu, se va despăgubi înaintea cedentului — intimatul S. Rottman — pentru îndestularea sa de capitalul cesionat de 900.000 lei, plus procente și onorar de avocat, stipulându-se în acelaș timp, tot în actul de cesiune că fiecare din părți vor urmări în mod separat creanțele lor, așa precum se specifică în actul de ipotecă, adică înaintea oricărui Tribunal le-ar conveni și anume: la Tribunalul Ilfov sau Tribunalul Bacău; — ipotecă nefiind achitată la termenul stipulat, intimatul S. Rottman a cerut mai întâi pentru restul creanței sale de trei sute mii lei, urmărirea înaintea Tribunalului Ilfov secția de Notariat. În urmă apelantul Dr. S. Grossu, potrivit convenției de mai sus, și pentru că era și mai rațional ca urmărirea să se facă la Tribunalul situației imobilelor, a cerut prin comisie rogatorie la Tribunalul Ilfov s. de Notariat, Tribunalul, care autentificase actul și pusese și formula executorie, ca urmărirea să se facă prin Tribunalul Bacău s. I, ceea ce s'a încuviințat.

Cu ocaziunea unui termen fixat de apelantul Dr. S. Grossu la Tribunalul Bacău, în ziua de 10 Ianuarie 1929, intimatul S. Rottman a ridicat incidentul ca să se conexeze vânzarea începută la Tribunalul Bacău, cu aceia cerută de dânsul înaintea Tribunalului Ilfov.

Apelantul Doctor S. Grossu, s'a opus însă atunci la cererea de conexitate, pe motivele deduse din cesiune prin care avea facultatea să aleagă ca instanță de urmărire, din cele două tribunale. Tribunalul Bacău pe baza actului de cesiune și a principiului pus în art. 523 din pr. civilă, precum și în interesul debitoarei fiind, a respins cererea de conexare.

În contra jurnalului de respingerea cererii de conexare, intimatul S. Rottman, n'a făcut apel.

La 4 Iunie a. c., cu ocazia unui alt termen de vânzare, tot înaintea Tribunalului Bacău, intimatul S. Rottman, a cerut de data aceasta conexarea dosarului vânzării dela Tribunalul Ilfov secția de Notariat, cu acela al vânzării Tribunalului Bacău, dar acest tribunal a respins cererea de conexitate pe motiv că n'a fost făcut formal pe timbru legal. Și acel jurnal n'a fost apelat de intimatul S. Rottman.

În urma acestora, intimatul S. Rottman a cerut Tribunalului Ilfov s. Notariat prin petițiunea înregistrată la No. 66,913 din 20 Septembrie a. c. să se conexeze urmărirea începută de apelantul Dr. S. Grossu la Tribunalul Bacău, cu urmărirea ce dânsul a început mai înainte la Tribunalul Ilfov secția Notariat, și a cere în acest scop dela Tribunalul Bacău dosarul urmăririi cu No. 3029 din 928.

Acest dosar s'a cerut și înaintându-se Tribunalului Ilfov s.

de Notariat, prin jurnalul cu No. 15.465 din 5 Octombrie 1929, l'a conexas cu dosarele acestui tribunal cu No. 4180 și 5829 din 1928, formate în urma urmăririi începute de intimatul S. Rottman.

La 8 Octombrie a. c. când, înaintea Tribunalului Ilfov s. de Notariat, era termenul fixat pentru vânzarea cu licitație publică a zisului imobil, apelantul S. Grossu a ridicat incidentul de amânarea vânzării, pe motiv că d-sa fiind creditor în prim rang, iar imobilele fiind situate în Bacău, vânzarea lor trebuie făcută la Tribunalul Bacău, unde are termen fixat pentru ziua de 10 Octombrie și a cerut trimiterea dosarului la acel Tribunal; iar intimatul S. Rottman s'a o-pus, pe motiv că ambele urmărituri sunt conexas și că deci vânzarea urmează a avea loc la Tribunalul Ilfov, iar acest Tribunal găsiind întemeiată opunerea intimatului, prin jurnalul No. 15700 din 8 Octombrie 1929, a respins incidentul ridicat de apelant și în fond, din lipsă de concurenți, a amânat vânzarea.

Atât în contra jurnalului cu No. 15465 din 5 Octombrie a. c., prin care s'au conexas dosarele de urmărire cât și în contra jurnalului cu No. 15700 din 8 Octombrie a. c. prin care s'a respins incidentul, creditorul Dr. S. Grossu, a făcut apelul de față.

Având în vedere că prin acest apel, astfel cum l'a dezvoltat oral înaintea Curții, tinde a se reforma jurnalele apelate, pe motiv că greșit Tribunalul de Ilfov în urma cererii intimatului S. Rottman a conexas dosarul vânzării începute la Tribunalul Bacău, cu cel format la vânzarea începută la Tribunalul Ilfov, deoarece Tribunalul Bacău e competent, conform convenției părților să procedeze la vânzarea imobilelor debitoarei Aneta Schuller, imobile cari sunt situate în orașul Bacău.

Având în vedere că intimatul S. Rottman a obiectat mai întâi că apelul este inadmisibil în contra unor asemenea jurnale date cu ocaziunea vânzărilor silite; iar în fond, a combătut motivele de apel, și a cerut să fie respins apelul, susținând că bine și legal Tribunalul de Ilfov a dispus conexarea dosarului vânzării începute de dânsul la acel Tribunal, cu aceea începută în urmă de către apelantul Dr. S. Grossu, înaintea Tribunalului Bacău.

Având în vedere în ce privește mai întâi chestiunea ridicată de intimat cum că apelul nu este admisibil.

Având în vedere că în situațiunea în care litigiul dintre părți se prezintă, Curtea găsește admisibil apelul împotriva ambelor jurnale, întrucât este vorba numai de o discuțiune între doi creditori relativă la drepturile lor și suma la care Tribunalul are a se face vânzarea imobilului urmărit.

În adevăr, după cum s'a arătat mai sus, prin jurnalul No. 15.465, în urma cererii intimatului S. Rottman printr'o petițiune în camera de consiliu, s'a dispus conexarea celor două dosare;

Că deci, un atare jurnal, potrivit art. 104 și 402 din pr. civ. este supus apelului.

Având în vedere că și jurnalul al doilea cu Nr. 15.700, este supus apelului, față cu principiul general stabilit prin art. 402 pr. civ., după care sentințele Tribunalelor, date asupra unor contestațiuni sau incidente, — cum e în speță, — sunt susceptibile de apel; deoarece cauza dedusă înaintea Curții prin apelul de față, nu se găsește în nici unele din situațiunile prevăzute de art. 530 și 535 pr. civilă.

Că prin urmare, apelul fiind admisibil urmează a se examina chestiunea în fond.

Având în vedere că în situațiunea în care afacerea se prezintă, Curtea găsește că Tribunalul de Ilfov secția de Notariat, nu putea dispune conexarea dosarului de urmărire format de acel Tribunal, cu cel dela Tribunalul Bacău, pentrucă, din lucrări se constată că la acest Tribunal și a-

nume în ziua de 10 Ianuarie 1929, intimatul S. Rottman a cerut contradictoriu cu apelantul Dr. S. Grossu, ca vânzarea să se facă la Tribunalul Ilfov, cerere care i s'a respins de Tribunalul Bacău prin jurnalul No. 205 din 10 Ianuarie a. c. și împotriva acestui jurnal, intimatul Rottman n'a făcut apel.

Având în vedere că deși este adevărat că intimatul S. Rottman, a făcut prima cerere de urmărirea imobilului înaintea Tribunalului Ilfov, totuși, nu poate împiedica vânzarea începută posterior de apelantul Doctor S. Grossu înaintea Tribunalului Bacău, pentru motivul că cezionând acestuia nouă sute mii lei din creanța sa de 1.200.000 lei, i-a dat dreptul prin actul de ceziune să facă vânzarea unde va crede de cuviință, fie la Tribunalul Ilfov, fie la Tribunalul Bacău, așa după cum de altfel, se specifică și în actul de ipotecă intervenit între intimatul Rottman și debitoarea Aneta Schuller.

Că deci, intimatul Rottman care prin actul de ipotecă avea facultatea de a-și alege Tribunalul unde să ceară vânzarea imobilului ipotecat prin licitație publică, s'a desbrăcat de acest drept în favoarea apelantului Dr. S. Grossu căruia — după cum s'a arătat mai sus — cedase, acestuia cea mai mare parte din creanța sa.

Considerând că pe de altă parte, conform art. 525 pr. civ. și a motivelor cari însoțesc acest articol, este fixat principiul că, în cazul când sunt mai multe urmărituri la diferite tribunale asupra aceluiaș imobil, vânzarea să se facă mai ales la domiciliul situației imobilului.

Or în speță, imobilul urmărit este situat în orașul Bacău, unde domiciliază debitoarea, cum și cezionarul, apelantul Dr. S. Grossu.

Că de altfel, din dosarele de urmărire se constată că, deși la Tribunalul de Ilfov au fost trei termene pentru vânzarea imobilelor, însă nu s'a prezentat nici un concurent, și aceasta se explică prin împrejurarea că e greu să se găsească amatori la București pentru a cumpăra imobile din Bacău, și nici din acest oraș să vină la București pentru a licita la vânzarea unor imobile situate în acel oraș.

Că dar, din orice punct de vedere examinată chestiunea, Curtea găsește că este locul ca numai Tribunalul Bacău să procedă la vânzarea cu licitație publică a imobilelor urmărite de părți și că deci în acest scop urmează a se înainta dosarele respective acelu Tribunal.

Că așa fiind, apelul are a fi admis și în consecință a se reforma jurnalele apelate.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată făcută de apelant și asupra căreia Curtea apreciind fixează suma de lei 3000.

(ss) I. Stănescu-Buzău, A. Bogdan, Al. Costin.

Prim Grefier, (ss) Ștefănescu.

RECENZIE

CODUL TRANSPORTURILOR ADNOTAT, *Petre Alex. Mănescu*. Editura „Curierul Judiciar”, 1931.

Capitala Olteniei a devenit de o bucată de vreme o republică a scrisului. Reviste literare, reviste juridice sprijinite de două mari tipografii, ar fi suficiente să justifice această denumire. Dar în fruntea acestei mișcări, trebuie s'o recunoaștem, stă Baroul de Dolj. Prin una din cele mai nobile și mai frumoase solidarități în bine, Baroul de Dolj a reușit în foarte scurtă vreme să creeze o puternică mișcare juridică și să grupeze pe toți membrii lui în jurul unei idei mai înalte decât aceia a îndeplinirii profesiei.

Inițiative din cele mai frumoase, stimularea tuturor energiilor, atmosfera aceia de prietenie, de respect reciproc, și-

gura prielnică pentru dezvoltarea unei activități științifice, așa apare Baroul de Dolj în perspectiva zilelor de azi. Dela *Biblioteca juridică*, al cărui inițiator e devotatul decan al baroului, d. Dem. Stoescu și până la *Istoria Baroului de Dolj*, opera d-lui G. M. Demetrescu, este o întreagă etapă de ascensiune glorioasă. Când un barou începe să-și scrie istoria sa, el dă dovada unui cult al trecutului, a unei legături, indestructibile cu societatea în mijlocul căreia se integrează, el devine o instituție indispensabilă în mecanismul social. Marile popoare își durează zărilor viitorului din învâjmintele trecutului; amintirea oamenilor și faptelor din trecut, constituie patrimoniul comun de viață al generației prezente. În lanțul acestei atitudini atât de înălțătoare și pe care n'am putea-o da în deajuns ca pildă și celorlalte barouri din țară, se înscrie azi o nouă luminoasă verigă, datorită lucrării d-lui avocat Mănescu.

Din examinarea acestei lucrări am putut desprinde următoarele: Se pare că d. Mănescu este avocat al Căilor ferate, pe lângă instanțele din Dolj. În această calitate d-sa a avut mult de lucru cu procese privitoare la despăgubirile rezultate din neexecutarea contractelor de transport. Cu o meticulozitate demnă de admirat, care urmează profesiunea și care nu poate constitui decât o laudă pentru conștiințiozitatea și priceperea cu care-și îndeplinește rolul de avocat al Statului, d. Mănescu s'a apucat, ani de zile, să examineze materia pe care o mănuiă, iar fructul strădaniilor, a succeselor obținute la bară, a muncii încordate pe care a depus-o, este consacrat într'o operă grandioasă de peste 1100 pagini. Ce mândră trebuie să se simtă C.F.R. cu astfel de avocați.

Lucrarea cuprinde trei părți. La început un studiu introductiv asupra contractului de transport terestru în genere, privit acest contract la lumina dispozițiilor Codului civil și comercial. Partea aceasta cuprinde 110 pagini și este o sinteză a tuturor teoriilor emise asupra contractului de transport, arătând toate defectele sistemului nostru și propunând soluțiuni de viitoare legiferare.

Partea II-a, care conține 465 pagini, examinează contractul de transport la lumina jurisprudenței și în parte a doctrinei. Autorul ia fiecare text din codul civil și comercial, referitoare la această problemă și le examinează la lumina jurisprudenței, însoțindu-le și de mici adnotațiuni, acolo unde i se pare că textul este neclar sau dă naștere la discuție. În unele părți expune părerile diferiților comentatori, pe care le corectează cu interpretări noi aduse textelor. Este la curent cu întreaga jurisprudență, nu numai cu cea ce s'a publicat, dar autorul a venit la București și a cercetat codicele de decizii ale Inaltei Curți, complectând astfel opera pe care de atâția ani n'o mai îndeplinește, *Buletinul Curții de Casație*.

Tot aici sunt examinate și textele codului de comerț din Transilvania, ca și regulamentul de transport al căilor ferate române, unde ne dă o serie de informațiuni prețioase și de jurisprudențe inedite.

Suntem totuși obligați să semnalăm o lipsă a lucrării, pe care nu o punem, desigur, decât pe seama unei scăpări de vedere; nu ni se semnalează textele privitoare la contractul de transport terestru în legislația bucovineană și mai ales, acele texte și cea jurisprudență referitoare la accidentele rezultate din caz fortuit.

În partea III-a a lucrării ne dă textele legilor privitoare la contractul de transport, al convențiilor internaționale feroviare și al convențiilor internaționale pentru transportul mărfurilor, bagajelor și călătorilor, precum și ultimele regulamente de transport pe calea ferată cu tarifele locale în vigoare de mărfuri, călători și bagaje în vigoare azi. Aici se găsește adunate la un loc toate textele referitoare la transporturi, încât sarcina profesionistului este mult ușurată, ne mai fiind nevoie să alerge la colecția Mon. Oficial, — când o găsea, — spre a căuta textele necesare, nefiind nici

odată sigur dacă acest text era în vigoare, mai ales la căile ferate, unde varietatea de legislație formează nota caracteristică. Din acest punct de vedere lucrarea prezintă o importanță capitală.

În examinarea lucrării se cuvine o atenție deosebită răspunderii C.F.R. pentru accidentele cauzate; jurisprudența a cucerit aici un domeniu întreg și a creat principii noi de răspundere, cu toate că legea n'are nici o prevedere în privința transporturilor de persoane. Am fi dorit totuși ca în acest examen, să fie înfățișate și nouile curente din doctrină, în materie de răspundere, curente, care, ce este drept, destul de timid încă, au început să pătrundă în jurisprudență, în special în acea a Consiliului de Stat.

Fundamentul răspunderii C.F.R. în materie de transport de persoane, spre ex. este găsit de autor numai în culpa C. F. R. Dar când căile ferate n'au nici o culpă și se produce totuși un accident, datorit unui caz fortuit sau unei întâmplări nenorocite, cine poartă răspunderea? Dar mai ales atunci când culpa este împărțită? Iată un călător care călătorește pe scara vagonului, sau un călător care călătorește clandestin, într'un tren de marfă. Survine un accident? Păreră autorului, sprijinită pe jurisprudență, este că din moment ce nu există contract, nu există răspundere, iar în primul caz, neexistând culpă, deasemenea, nu există răspundere.

Am fi voit tocmai în aceste cazuri, cari sunt extrem de delicate și unde jurisprudența, cu toate avansurile făcute de doctrină, se arată încă rezervată, să aflăm părerea autorului sau cel puțin să ne fi înfățișat teoria răspunderii pentru *risc social* și întrucât această teorie se aplică în materie de transporturi pe C.F.R. Evident, acolo unde căile ferate sunt un serviciu concesionat la societăți particulare, ideea de răspundere pentru risc social este greu admisibilă. Dar acolo unde C.F.R. sunt un serviciu de Stat, problema se poate pune în toată întinderea ei și socot cu sorți de izbândă. Căci Statul nu este decât colectivitatea întreagă a indivizilor și din moment ce unul din aceștia suferă — ori care ar fi cauza suferinței, fie că este vorba de o culpă sau nu — patrimoniul întreg al colectivității trebuie să repare dauna suferită de unul din membrii săi.

Desigur însă, dacă n'a înfățișat această teorie, a făcut numai din credință că este departe încă de a fi introdusă de jurisprudență în considerentele ei și n'a voit să dea decât lucruri pozitive, cari să poată fi folosite cu succes la bară.

În generalitatea ei, lucrarea se prezintă ca cea mai completă monografie practică a transporturilor, ordonat și meticolos redată. Este o muncă uriașă în paginile acestui gigantic volum.

Felicităm călduros pe autor pentru opera înfăptuită și mai ales pentru curajul și încrederea entuziastă ce o are în destinele acestei lucrări. Felicitările noastre se răsfrâng în același timp asupra *Baroului de Dolj*, care a știut să pregătească mediul prielnic pentru apariția unei astfel de lucrări și asupra *Curierului Judiciar*, care prin vrednicul său director, știe să analizeze aceste eforturi și să le ocrotească, în marginele puterilor de cari dispune instituția ce conduce.

G. ALEXIANU
Profesor Universitar

Rugăm pe d-nii abonați din provincie a nu accepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a binevoi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația „*Curierul Judiciar*”, București, Artei 5, notând pe coturul mandatului, pentru abonamentul datorat, partida No...